

MAGYAR POSTA

MEGJELENIK ÉVENKINT TIZ SZER SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
ELŐFIZETÉSI ÁR ÉVI 8 PENGŐ I. KER., KRISZTINA-KÖRUT 12. SZAM
MŰSZAKI MELLÉKLETTEL 12 PENGŐ BUDAI POSTAPALOTA IV. EM. 426.

TELEFON: AUT. 50-5-97. — MŰSZAKI ÜGYEKBEN 56-7-11.

SZERKESZTI ÉS KIADJA A M. KIR. POSTAVEZÉRIGAZGATÓSÁG MEGBIZÁSÁBÓL
A M. KIR. POSTA JOGASZ- ÉS MERNÖK TISZTVISELŐI ORSZAGOS EGYESULETÉNEK
SZERKESZTŐ BIZOTTSÁGA.

FŐSZERKESZTŐ: Dr. FORSTER KÁROLY M. KIR. POSTAFŐIGAZGATÓ

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. NAGY SÁNDOR

M. KIR. POSTAIGAZGATÓ

TÁRSSZERKESZTŐ:

PETAINEK JÓZSEF

M. KIR. POSTA MŰSZAKI TANÁCSOS

A hivatalvizsgálati alapelvek fejlődése a m. kir. postaintézetnél.

Irta: Dr. POLÓNYI FERENC m. kir. postafőigazgató.

L'évolution des principes fondamentaux de l'inspection des bureaux chez la
Poste roy. hongr.

Par le Dr. François Polonyi, directeur supérieur des postes r. h.

Le contrôle sur les lieux des bureaux de poste hongrois, de la part des autorités administratives, fut exercé autrefois par les inspecteurs des postes et est exercé depuis l'an 1893 par les commissaires des postes. La tâche d'assurer l'uniformité de procédure incombe, à la base de l'organisation de l'an 1909, aux commissaires centraux des postes. Les principes fondamentaux de l'inspection des bureaux ont, pour la première fois, été résumés par l'ordonnance intitulée „A m. kir. postafelügyelők tiszti utasítása“ (Instruction de procédure pour les inspecteurs des postes r. h.), publiée en 1870, principes qui, complétés et perfectionnés par les ordonnances ultérieures, sont toujours en vigueur et ont contribué à ce que la poste hongroise est devenue une institution exemplaire de haut développement de l'Etat hongrois.

A magyar posta végrehajtó szolgálatát az ország mai megcsonkított állapotában 1846 postahivatal, 553 postaügynökség és 170 egyéb postahely látja el (1933. évi adatok), igazgatását pedig a kereskedelemügyi m. kir. minisztérium szakosztályaként működő postavezérigazgatóság, az ennek alárendelt egy budapesti és négy vidéki postaigazgatóság és a budapesti távíró és távbeszélő igazgatóság végzik. Különleges postaszolgálati teendőiknek részben országos hatáskörben való végzésére a postavezérigazgatóságnak közvetlenül alárendelt központi hivatalok, a számvevőségi ellenőrzés és a könyvelés ellátására pedig a posta központi számvevősége vannak hivatva. A világháború előtt természetesen mind a postahelyek, mind az igazgatóságok száma jelentékenyen több volt.

A magyar posta ily szétágazó tagozottsága mellett már kezdettől

fogva, vagyis az 1867. évi május hó 1-től, amikor a magyar kormány, illetőleg az akkori földművelési-, ipar- és kereskedelmi minisztérium a magyarországi és erdélyi posták igazgatását átvette, nagy jelentőségű feladat volt a hivatalvizsgálatok helyszíni fogantatosítása, amire a régi „Postinspektorok“ utódai, a postafelügyelők voltak hivatva. Érezte ezt már a magyar posta akkori vezetősége is, ezért már 1870-ben kiadta a magyar királyi postafelügyelők tiszti utasítását, amely 465/74. szám alatt, a „Rendelvények a magyar postahivatalok számára“ című hivatalos szaklap 1870. évi 1. számában jelent meg.

A hivatalvizsgálati működést felölelő és a hivatalvizsgálókkal szembeni követelményeket és tilalmakat is magában foglaló ily szabályzat vagy utasítás a m. kir. postánál azóta nem készült, csak a felmerülő szükséghez képest jelentek meg módosító és kiegészítő rendelkezések, a postai Rendeletek Tárában, vagy egyes miniszteri rendeletekben.

Azt a hiányosságot, hogy a hivatalvizsgálatokra és ami ezzel szorosán összefügg, a postai vizsgálatokra vonatkozó részletes utasítást a posta vezetősége 1870 óta nem adott ki, a postaintézet egyes kiválóbb szakfériai igyekeztek az évek folyamán pótolni. Így jelent meg 1902-ben Horváth József postatiszt munkája: „Segédkönyv magyar királyi posta-, távirda- távbeszélő hivatalvezetők és biztosok számára“. Ezt követte 1905-ben a budapesti posta- és távirdaigazgatóság által kiadott „Rovancsolási utasítás a posta és távirda biztosok részére“. Ez azonban általános kötelező erőt nem nyert, tehát tulajdonképpen szintén magánkiadványnak kell tekinteni. Ugyanezen időtájban adta ki dr. Pap Salamon postatiszt gépirásos könyvműve sokszorosításban „Útmutatás a nem kincstári posta-, távirda- és távbeszélőhivatalok és postai ügynökségek rovancsolásánál követendő eljáráshoz“ című munkáját, amely az előbb említett utasítással együtt az akkori viszonyoknak megfelelő tájékoztatást nyújtott a hivatalvizsgálatok végzését illetőleg.

1913-ban a budapesti postaignazgatóság vizsgálati ügyosztályának akkori vezetői, dr. Alfay Zoltán pt. főtanácsos és Soós Lajos pt. tanácsos állítottak össze egy segédkönyvet a posta és távirda hivatalvezetők tanfolyam céljaira „Tudnivalók a nem kincstári pt. hivatalok rovancsolásához“ címmel. Ezen a tanfolyamon tervezték a kincstári hivatalok vezetőinek kerületi postafelügyelői teendőkre való kiképzését, abból a célból, hogy a környékbeli postamesteri hivatalok vizsgálatát és közvetlen felügyeletét a kincstári postahivatalok vezetői végezzék. Ez a terv azonban természetesen nem vált be, mert a kincstári hivatalok vezetői ily módon a saját hivataluk vezetésétől és felügyeletétől lettek volna elvonva. Ugyancsak 1913-ban jelent meg Kolozsvárt dr. Asztalos Domokos, akkori posta- és távirdatisztár könyve: „A magyar posta kezelésének felügyelete és ellenőrzése“ címmel, amely terjedelmes szakmunka is azonban a háború utáni kezelési és egyéb változások miatt elavult, ezért a szerző abból „Postai pénztárvizsgálat és ellenőrzés“ cím alatt 1929-ben új kiadást adott ki.

A postai vizsgálatok mikénti végzését illetőleg 1917-ben dr. Alfay Zoltán pt. igazgató adott ki egy kis művet „Irányelvek a postai vizsgálatoknál“ címmel. 1920-ban pedig a kiváló postás szakíró, dr. Hollós József, akkori posta-távíró igazgató tollából jelent meg erre vonatkozó terjedelmesebb mű „Útmutató postai vizsgálatokhoz“ cím alatt.

Ily módon a hivatalok vizsgálatánál, a pénztárvizsgálatoknál, valamint a más irányú postai vizsgálatoknál is követendő alapelvek az idők folyamán a különböző rendeletekből és a rendeletek hiányait pótló gyakorlatból, valamint a vonatkozó magánkiadmányokból most már kellő módon kialakultak és elérkezett az ideje annak, hogy a magyar posta egyrészt a postabiztosok részére hivatalvizsgálati utasítást, másrészt ugyancsak a biztosok használatára is, de egyúttal a fegyelmi eljárási joggal is kapcsolatban postai vizsgálati utasítást adjon ki, amely utasítások azután a jövőben a vizsgálati eljárásban követendő, biztos zsinórmértékül és vezetőül szolgálhatnak.

Azonban a hivatalvizsgálatoknál követendő és jelenleg is követett alapelvek jó részét már az 1870-ben kiadott postafelügyelői tiszti utasításban is fel lehet találni. Lássuk tehát ezeket egyenként.

A m. kir. postafelügyelők tiszti utasítása 26 szakaszban a következő lényeges részeket foglalta magában.

1. A postafelügyelők hivatása és kötelessége.
2. Felelősség.
3. A postafelügyelő tiszti állása (hatáskör).
4. Állomási hely, írószerek.
5. Útiterv.
6. Utazási napló (az utak igazolása és útijelentések).
7. Vizsgálati könyv (hivatali szemlekönyv).
8. Jelentés az utazás eredményéről (szóbelileg) s annak érvényesítése (ahol szükséges, rendeltetvezet vagy javaslat bemutatása).
9. A rendes vizsgálatok megtétele. (Esetenként a postahivatali pénztár is rovincsolandó.)
10. Rendkívüli vizsgálatok. (Külön meghagyás alapján.)
11. Eljárás bűntények és súlyosabb kihágások esetén (vizsgálat, kihallgatások, jegyzőkönyvek felvétele, büntárgyak átvétele, jelentés a postaigazgatónak, jelentés az illetékes törvényszékhez).
12. Érintkezés a közönséggel.
13. A szomszéd kerületbeli postaszolgálat megfigyelése.
14. Levélcsomagok, pénzeszsákok és más tartályok tartalmának megvizsgálása.
15. Postajáratok rendje.
16. Utak, hidak, kompok állapota.
17. Közbiztonság.
18. A kincstár érdekeinek szem előtt tartása.
19. A kerületi hivatalbeliek viszonyainak megfigyelése.
21. Vasúti-, távirdai- és vámügyek.
20. Elfogulatlanság és pártatlanság az eljárásokban.
22. Büntetések alkalmazása (a helyszínén).
23. Ügyviteli napló (iktató könyv vagy biztosi előjegyzés).
24. Utazási illeték és útiszámla.
25. Utazási előleg.
26. Hivatali pecsétnyomó.

A fenti felsorolásból látni lehet, hogy a helyszini ellenőrzés gyakorlásával megbízott postaalkalmazottak ügyköre és feladata már 1870-ben annyira sokoldalú és szétágazó volt, hogy erre a feladatra a postaszemélyzet legkiválóbbjait, a legjobban képzett postaalkalmazottakat kel-

lett kiválasztani és tényleg az ily megbízatás a felsőbbség részéről mindig a kitüntető bizalom jele volt. Az akkori postafelügyelőknek még oly jogosultságuk is volt, amilyennel azok utódai, a postabiztosok már nem is rendelkeznek; nevezetesen büntetések alkalmazása a postaalkalmazottakkal szemben 2 forint erejéig a helyszínén. Az ily módon kiszabott bírságot az érdekelt postaalkalmazottól az illető postahivatali főnök hajtotta be.

A postafelügyelők tisztii utasításához tartozó függelék (Übersicht) magában foglalta „azon kiválóbb tárgyak sorozatát, melyekre a m. kir. postafelügyelők hivatalos utazásaiknál s rendes vizsgálatoknál figyelni tartoztak.” E felsorolás szerint a felügyeleti kötelesség kiterjedt a postahivataloknál az irodai ügyekre, a levél- és kocsiposta, a pénzültványok, utánvételek, hírlap- és sürgönykezelésre, a pénzkezelés és könyvelésre, a bútorzat, szerek, kocsik és kezelési nyomtatványokra, a postaházakra és hivatalos helyiségekre, a postahivataloknál alkalmazott egyénekre. A postaállomásoknál s a postaszállítási szolgálatban az irodai és számadási teendőknél, a postalegények és segédszolgák ügyeinek, a lovak, kocsik és felszereléseknek, a takarmánykészletnek, a postaállomási helyiségeknek, a postajáratoknak, a posták, staféták és utasok szállításának, a szállítási időnek, késedelmeknek, stb. ellenőrzésére. Kiterjedt továbbá a felügyeleti kötelesség a vasutaknak postaszállításra való felhasználására, a táviratok postai szállítására és postai kezelésére, a postaberendezés kiterjesztésére és tökéletesbbítésére, a vám- és bélyegtörvényeknek a postahivatalnokok részéről való pontos megtartásának ellenőrzésére, végül arra is, hogy magánosok a postakincstárt meg ne károsítsák és annak kiváltságait ne bitorolják.

A most említett sorozatban, vagyis felsorolásban az egyes tárgyak (ügyek) részleteire vonatkozó kérdőpontok vannak, amelyeket a postafelügyelőknek a rendes hivatalvizsgálatoknál figyelembe kellett venni. Ezekből a kérdőpontokból fejlődtek ki azután a hivatalvizsgálatok alkalmával kitöltendő szemleívek kérdőpontjai, amely szemle-kérdőpontok száma idővel annyira megnövekedett, hogy azok a rendes ív nagyságú szemleíven már el sem fértek, vagy csak oly apró betűkkel nyomtatva, hogy azok olvasása nehézségekbe ütközött. De ha még el is lehetett volna azokat olvasni, azokra egyenként feleletet adni megint csak a szemleív-nyomtatványon levő hely kis terjedelme akadályozta meg. Ezek a nehézségek arra indították a posta vezetését, hogy a szemleív-nyomtatványnál szakított a kérdés-felelet rendszerrel s csak az egyes tárgyak (ügyek) rövid címszószerű felsorolását tartotta meg. A címszavak mellett a hivatalvizsgálatot teljesítő postaalkalmazott csak a talált szabálytalanságokat jegyzi fel, amelyek megszüntetésére azután a kiküldött biztos, ha az lényegtelenebb, szóbelileg, ha pedig lényegesebb vagy következményeiben számottevő, súlyosabb, ez esetben a hivatali szemlekönyvben (a régi vizsgálati könyvben) ad a postahivatalnak utasítást.

A legrégebbi alapelv tehát, amely már a postafelügyelők tisztii utasításából is kitűnik, az, hogy a hivatalvizsgálatok alkalmával a szabálytalanságokat kifogásolni kell és a kifogásokat a helyszínén a vizsgálati könyvbe kell bejegyezni, továbbá, hogy a postafelügyelőnek (biztosnak) a postahivatalok vizsgálata alkalmával nemcsak a hivatali működés

egyres fontosabb részleteinek — mint a pénz és értékek kezelésének, vagy a postaküldemények kezelésének — ellenőrzésével kellett és kell foglalkozniok, hanem a helyszini ellenőrzési kötelezettség az illető postai szerv teljes működésére, mikénti elhelyezésére és berendezésére kiterjedt, beleértve a szolgálat vezetésére és ellátására hivatott postaalkalmazottak szolgálati viszonyait és működését is.

A postafelügyelők tiszti utasítása a kérdőpontokon kívül részletesebb eljárás szabályokat arra nézve, hogy a hivatalvizsgálatokat miként kell foganatosítani, nem tartalmaz, csak az utasítás 9. §-a mondja ki azt, hogy a rendszeres vizsgálatok alkalmával mindannyiszor a postahivatali pénztárt is meg kell rovincsolni (mai elnevezés szerint vizsgálni). És pedig oly postahivataloknál, ahol rendes pénztári naplót vezetnek, a pénztári vizsgálatról az előírt jegyzőkönyvet kell felvenni, amelyet közvetlenül a rovincsolás után külön boríték alatt a postaigazgatósághoz kell felküldeni. A rendes pénztári naplóval nem bíró postahivatalokra, valamint a kincstári postahivatalok kezelési osztályaira vonatkozólag a postafelügyelők a pénztári vizsgálatok eredményét kimutatás alakú „rovatos jelentésbe“ vették fel, amelyet minden hó végén a postaigazgatóságnak bemutatni tartoztak.

Egy másik fontos alapelv tehát, amely azóta is állandóan fennáll, az, hogy a rendszeres hivatalvizsgálathoz a pénztárvizsgálat is hozzátartozik, illetőleg, hogy a pénztárvizsgálat a hivatalvizsgálatnak elengedhetetlen és lényeges kiegészítő része.

A postafelügyelők tiszti utasítása szerint a postahivatalok pénztári vizsgálatáról felvett jegyzőkönyv, valamint a kisebb postahivatali- és kezelési osztálypénztárak vizsgálatának eredményéről készített „Rovatos jelentés“ volt az őse a mai főpénztárvizsgálati, illetőleg kezelési osztály pénztárvizsgálati (kézipénztár-vizsgálati) eredménynek, amelyeket azonban most már nem jegyzőkönyv vagy kimutatás alakjában, hanem minden egyes hivatali főpénztárra, illetőleg minden egyes kézipénztárra vonatkozólag külön-külön nyomtatványon, mérlegszerűen kell készíteni. A tartozási tételek összege, valamint a fedezeti tételek összege közötti esetleges különbözet adja azután a pénztárvizsgálat eredményét.

További fontos alapelv tehát, hogy a pénztárvizsgálat feladata annak a megállapítása, hogy az illető pénztár tartozási tételeinek összege egyezik-e a fedezeti tételek összegével, illetőleg, ha nem egyezik, mennyi az eltérés egy összegben kifejezve és ez az eltérés hiány, vagy többlet. Ebből az alapelvből azután következik egy másik alapelv és pedig az, hogy az eltérést a helyszinén ki kell egyenlíteni, vagyis a pénztárt rendezni kell.

Hogy ez a rendezés miképen történjék, erre nézve a postafelügyelők tiszti utasítása részletes rendelkezéseket nem tartalmaz, ellenben úgy az 1867-ben kiadott „Pénztári Utasítás“, mint a pénztárkezelésre vonatkozó későbbi rendelkezések (P. Sz. Gy. VII. rész, 38. fsz. — 7852/1887., P. R. T. 1902—8. számában közzétett 80.506/1901. sz. rendelet) kiemelték és hangsúlyozták a pénztáros és ellenzáros egyetemleges anyagi felelősségét, amiből következik, hogy az esetleges hiányokat a felelős postaalkalmazottaknak kell megtéríteniök. A postamesteri hivataloknál, ahol a pénztárt a felelős postamester (vagy helyettes postamester) ellenzáros nélkül egyedül kezelte, a teljes anyagi felelősség a postamestert

terhelte s az esetleges pénztári hiányokat is a pénztárt kezelő postamesternek egyedül kellett megtéríteni. Ugyanez volt a helyzet és jelenleg is ez, a főpénztári ellenzár megszüntetése óta a kincstári postahivatalok főpénztárosaira vonatkozólag, akik a gondozásukra bízott közvagyonért és annak kezeléseért az esetleg okozott kár teljes összegéig anyagilag is egyedül felelősek. (P. R. T. 1925—40. számában közzétett 11.176. sz. rendelet.)

A posta vezetősége azonban az anyagi felelősség ismételt kimondása mellett is nyilvánvalóan érezte a postafelügyelői tisztii utasításnak azt a hiányosságát, hogy a pénztárvizsgálatnál mutatkozó eltérés rendezésének a módja nem volt szabályozva, ezt a hiányosságot azután később kiadott rendelkezésekkel pótolta, amelyekből további hivatalvizsgálati lényeges alapelvek keletkezése állapítható meg.

Erre vonatkozó lényeges rendelkezést tartalmaz a P. Sz. Gy. VII. rész, 104. fsz. alatti rendelet (19.955/1895.), mely szerint pénztári hiányoknak rövid úton való kiegyenlítése tilos. Az előfordult hiányról, bármily csekély összegű legyen is az, kincstári hivatalnál a hivatal vezetőjének kell jelentést tenni, aki az ügyet a hiány azonnali megtérítése mellett megvizsgálja és rendezi, a hiányt előjegyzi és ha a hiány 5 frtnál több, az ügyet az igazgatóságnak is bejelenti. A postamesteri hivatalnál a hiány összegét ugyancsak azonnal be kell fizetni, ezenkívül a „Készpénzforgalmi kimutatás“ jegyzet-rovatán fel kell jegyezni, az 5 forinton felüli hiányt pedig az igazgatóságnak is azonnal be kell jelenteni. Jelenleg is fennállanak ezek a kötelezettségek, azzal a különbséggel, hogy az előforduló hiányokat a pénztárszámadásban, vagy az illető kezelési osztály leszámolásában kell elsősorban feljegyezni. Ezenkívül a talált eltérés összegét a pénztári eltérésekről vezetett kimutatásban kell előjegyezni; az igazgatósághoz való azonnali bejelentési kötelezettség pedig jelenleg a 12 pengőn felüli összegű, valamint a gyanus eredetű hiányokra, illetőleg pénztári eltérésekre áll fenn.

Ugyanezen rendelet szerint „a rovincsolás során a pénztárban megállapított hiány esetén az illető közeget a hiány keletkezését illetőleg azonnal jegyzőkönyvben kell felelősségre vonni, s a hiány megtérítéséről való egyidejű gondoskodás mellett az ügyet behatóan meg kell vizsgálni.“ (76.747/1897. sz. rendeletből.) Jegyzőkönyv felvételére azonban nincs szükség abban az esetben, ha gondatlanság, szándékosság, rossz-hiszeműség vagy nagyfokú ügyetlenség nem forog fenn. A rovincsolónak azonban, még akkor is, ha a jegyzőkönyv felvételére nem forgott fenn ok, az esetleges hiány keletkezési okát a szemleívben okvetlen jeleznie kellett. (3788/1899. sz. rendeletből.)

A pénztári többletekre vonatkozólag lényeges rendelkezést tartalmaz a P. Sz. Gy. VII. rész 105. fsz. alatti rendelet (9227/1888.), mely szerint a pénztári többletek bevételezendők, a számvevőség által nyilvántartandók és a számadásban talált hiánylatok fedezésére, illetőleg a számadó terhére felmerült kincstári tartozások kiegyenlítésére fordítandók. A számadási hiány fedezésére fel nem használt pénztári többlet pedig rendszerint a kincstárt illeti meg. Kivételesen azonban, ha meg lehet állapítani, hogy azok a számadó sajátját képezik, az igazgatóság megengedheti, hogy azok a számadó részére visszafizettessenek.

A fentiekből a hivatalvizsgálatoknál is alkalmazandó következő

alapelvek vonhatók le. A pénztárvizsgálatokat végző alkalmazottaknak nem szabad a pénztári eltérések rövid úton való kiegyenlítését megengedni, hanem a megállapított eltérést a pénztárvizsgálati eredményen fel kell tüntetni. Nagyobb (12 pengőn felüli) vagy gyanus eredetű eltérés esetén a szükséges vizsgálatot a helyszínén azonnal meg kell tartani s a hiányt be kell fizettetni. A többletet — kivéve, ha az a számadó saját pénze (amit igazolni kell) — pénztári többletként a pénztárszámadásban el kell számoltatni. Ugyancsak a fentiekből folyó további alapelv az, hogy a hivatalvizsgálatot végző kiküldöttnek általában mindennemű eltérést, amit akár a számadásokban, akár a pénzekben vagy értékekben (bélyeg- és értékcikk-készletekben, stb.) megállapít, nem szabad elhallgatnia vagy figyelmen kívül hagynia, hanem azokat fel kell jegyeznie. Azok eredetére vonatkozólag a felelős számadót ki kell kérdeznie, az esetleg szükséges vizsgálatot a helyszínén azonnal meg kell tartania és a szükséges intézkedéseket meg kell tennie, esetleg intézkedés végett az igazgatóságnak kell jelentést tennie. Általában a hivatalvizsgálati és pénztárvizsgálati működés közben abból a célból, hogy a hivatal kezelésére vonatkozólag ne csak a kiküldött, hanem az igazgatóság, illetőleg a megvizsgált postai szerv fölöttes hatósága is teljesen helyes tájékoztatást nyerhessen és helyes ítéletet alkothasson, a megvizsgálandó hivatalnál mindent abban az állapotban és helyzetben kell rögzíteni és felvenni, feljegyezni, amely helyzetben azt a vizsgálatot végző kiküldött a váratlan vizsgálat alkalmával tényleg találta.

Következik végül a fentiekből az is, hogy a vizsgálónak a hivatal számadásaiban változtatásokat tennie, számokat javítania, vagy átírnia oly módon, mintha az a számadótól eredne, nem szabad. Ellenben ott, ahol téves bejegyzést, téves összegezést talál, azt színes írónnal meg kell jelölnie, a helyes összeget a téves bejegyzés felett vagy mellett színes írónnal fel kell jegyeznie, a helytelen bejegyzésből vagy helytelen összegezésből származó eltérést is a vonatkozó okiraton mint hiányt vagy többletet fel kell tüntetnie. Természetesen a naplók, stb. zárösszegét a helyes összeggel kell a biztosnak számokkal és betűkkel kiírnia.

Azt az alapelvet, hogy a hivatalvizsgálatnak váratlannak kell lenni, a postafelügyelők tiszti utasítása nem mondta ki határozottan. Következik azonban ez az alapelv abból a rendelkezésből, hogy „az ellenőrző és rovincsoló közegek . . . mindenkor győződjenek meg arról, vajjon a hivatal pénztára a 7852/1887. sz. a. kiadott rendeletnek megfelelően kezeltetik-e.“ (P. Sz. Gy. VII. rész 89. fsz. 75.626/1895.) De következik ez az alapelv különösen a P. Sz. Gy. I. rész 500. fsz. alatti rendeletből (37.836/1892.), mely szerint „A jövedéki pénzeket, bár csak ideiglenesen is, a legkisebb összegben is, a pénztárból bármiféle ürügy alatt kivenni, magáncélokra felhasználni, azokat igazgatósági rendelet nélkül egyáltalában rendeltetésüktől elvonni bünyfenyítő megtorlás következményének terhe alatt tiltva van“. Ennek a határozott és szigorú, de a fegyelem és a kincstár érdekei szempontjából szükséges rendeletnek a betartását azonban csakis váratlan hivatali és váratlan pénztárvizsgálatok rendszere mellett lehet biztosítani, amely rendszert a magyar posta a hivatalvizsgálatoknál jelenleg is kötelező módon követi.

Az állami tisztviselők, altisztek és szolgák illetményeinek szabályozásáról szóló 1893. évi IV. tc. alapján a magyar posta- és távirdaszemély-

zet szervezete és fizetési rendszere is módosult, ami a hivatalvizsgálók végzését illetőleg a változással járt, hogy a posta közigazgatási személyzeténél a postafelügyelői állás megszűnt s ezt az elnevezést a posta kezelési személyzeténél az addigi hivatali főnökök, illetőleg a kezelési személyzetből az állami VIII. fizetési osztályba jutott postaalkalmazottak kapták. A hivatalok rendszeres helyszini ellenőrzését, a hivatalvizsgálókat pedig ezentúl az ezzel megbízott posta- és távirdabiztosok, valamint az igazgatóságok által az esetenkénti vizsgálatokra kiküldött postatisztviselők végezték. A posta- és távirdabiztosok megbízatását a miniszter magának tartotta fenn. (P. R. T. 1893—30. szám, 33.380/1893. sz. rendelet.)

Az idézett rendelet a posta- és távirdabiztosokra nézve is érvényben tartotta a volt felügyelők tiszti utasítását és általában a felügyeleti és ellenőrzési szolgálatra vonatkozó szabályokat, valamint az eljárás és felelősségre nézve fennálló utasítások határozmányait. Ezeket a szabályokat és határozmányokat, illetőleg ezeknek még érvényben tartott részeit, amelyek a postafelügyelők tiszti utasítását kiegészíteni voltak hivatva, az 1867—1897. közötti időről összegyűjtve tartalmazza a P. Sz. Gy. (A m. kir. posta-, távirda- és távbeszélő- szabályrendeletek gyűjteménye) VII. része és pedig a pénztári kezelés és számadástételre vonatkozólag, ami a hivatalvizsgálati működés egyik fő tárgya, a 2—85. folyószám alatt, a rovancsolási (pénztárvizsgálati) szabályokat, amelyek közül a lényeges alapelveket tartalmazókkal már fentebb foglalkoztam, a 86—91. folyószám alatt, végül a lappangó és palástolt pénztári hiányok felderítésére, valamint a pénztári hiányok és többletekre vonatkozólag a 92—97. folyószámok alatt.

A hivatalvizsgálati alapelvek szempontjából ezek közül lényegesebbek a P. Sz. Gy. VII. rész 71. fsz. rendelet (40.257/1882.), mely szerint „a pénztár rovancsolása az értékciikkjegyekre is mindig kiterjesztendő“. Az értékciikkmaradvány és a folyó hóban érkezett értékciikkellátmány ugyanis a hivatalt a régebbi (1924 előtti) bruttó számadási rendszer mellett épúgy terhelte, mint a pénzmaradvány és pénzbevétel, a meglevő értékciikk-készlet pedig a hivatal fedezeteként szerepelt. A nettó számadási rendszer óta a hivatalok pénztárszámadásában tartozásként, illetőleg a bevételek között, már csak az eladott értékciikk (és bélyegek) összege terheli a hivatalt. Az eladási összeg megállapíthatása céljából azonban a bélyeg- és értékciikk-készleteket a pénztárvizsgálatkor meg kell számlálni. Mondhatjuk tehát, hogy a bélyeg- és értékciikk-készletek megszámlálása és ennek alapján (mérleg felállítása útján) az eladott bélyeg- és értékciikk-összegek megállapításának kötelezettsége a pénztárvizsgálónak a vizsgálat helyessége és teljessége szempontjából elengedhetetlen kötelessége. Ez tehát szintén lényeges hivatalvizsgálati alapelv.

Hivatalvizsgálati alapelveket tartalmaz a P. Sz. Gy. VII. rész 87. fsz. alatti (4465/1886.) rendelet is, amely szerint „rovancsolásoknál köteles a rovancsoló a zárösszeget — tisztán, legkisebb javítás vagy törlés nélkül, számokkal és betűkkel bejegyezni, ha pedig a javítás ki nem kerülhető, akkor sajátkezűleg tett megjegyzés és aláírással felemlíteni, hogy a változtatást ő tette“.

A P. Sz. Gy. VII. rész 89. fsz. rendelet (75.626/1895.) szabályozza a

posta- és táviróhivatalok ellenőrzésével és rovincsolásával megbízott közegeknek azt a kötelezettségét, hogy elutazásuk előtt az igazgatósági számvevőségtől szerezzék meg a rovincsolandó postahivatalra vonatkozólag szükséges adatokat. Nevezetesen: írják ki a számvevőség előjegyzési könyveiből, hogy a rovincsolandó hivatalnak mennyi volt az előző havi maradványa, és hogy mennyi ellátmányt kapott, illetőleg az elindulás napjáig mikor és mily összegű beszolgáltatásokat teljesített. A számvevőségnél még elő nem jegyzett beszolgáltatások tényleges elküldéséről pedig a helyszínén győződjenek meg. A biztosoknak ez a kötelezettsége a hivatalvizsgálatok alkalmával állandóan és jelenleg is előírt és megkövetelt fontos hivatalvizsgálati alapelv.

A P. Sz. Gy. VII. rész 99. fsz. alatti rendelet (1598/1886.) az iránt rendelkezik, hogy az engedélyezett pénzkészletet meghaladó pénzüsszegeket a biztosnak saját pecsétje alatt a helyszínéről be kell szolgáltatnia és ezt a szemleívben meg kell említenie. A biztosnak ez a kötelezettsége — némileg változott alakban — jelenleg is fennáll oly esetben, amidőn a biztos a pénzkészletben a főpénztárvizsgálat során fel nem derített eredetű többletet vagy indokolatlanul visszatartott pénzt talál. Az ilyen többlet vagy az indokolatlanul nagy pénzmaradvány ugyanis a fennálló hiány palástolására, esetleg a hivatalvizsgálat idejére kölcsönvett pénzből származhat. Érdeke tehát a kincstárnak az, hogy az ily összegek beszolgáltatása mielőbb megtörténjék. A beszolgáltatást azonban a biztos ez esetben is a főpénztár kezelőjével (postamester) készíttetheti, azonban annak helyes elkészítését és a beszolgáltatott összeg helyességét a biztosnak a helyszínén ellenőriznie kell és gondoskodnia kell a kérdéses beszolgáltatás tényleges továbbításáról is.

A P. Sz. Gy. VII. rész 98. és 103. folyószámú rendeletei (47.435/1885. és 22.181/1892.) pénztári hiányoknak hamis (kettős) utalványbefizetési naplóval való palástolásának lehetőségére mutatnak rá. Hivatalvizsgálati alapelv tehát az is, hogy a vizsgálónak mindenkor az eredeti, teljesen hiteles naplók, okiratok, stb. alapján kell a vizsgálatot végeznie és alkalmas módon — a naplók szabályszerű vezetéséből, az ellenjegyző, rovatoló, felvevő, felülvizsgáló postaalkalmazottaknak a naplókon alkalmazandó kézjegyeiből, záradékaiból, stb. — meg kell győződnie arról, hogy tényleg a hiteles és eredeti naplókat adták a kezébe.

Kezdetől fogva követett általános alapelv volt továbbá, hogy a postafelügyelő és annak későbbi utóda, a postabiztos, nemcsak a felügyeletére bízott hivatalokkal törődött, hanem útközben is, vagy a szomszéd igazgatósági kerületekre vonatkozólag is feladata volt a postaszolgálat megfigyelése, az esetleges hiányok, rendetlenségek vagy kihágások bejelentése. Ebből a gyakorlatból fejlődött ki azután a postabiztosoknak az a kötelessége, hogy a biztosnak észre kell vennie mindennemű szabálytalanságot, bármily szempontból, bárhol és bármikor is kerül szeméi elé valamely postai okirat, napló, postaküldemény vagy postai működés, postaszolgálati cselekmény, stb. Természetesen, ha nem a saját működési területén talál a biztos valamely szabálytalanságot, akkor csak jóakarató figyelmeztetés, vagy jelentéstétel lehet a feladata, mert intézkedési joga rendszerint csak a részére kijelölt területen van.

A P. R. T. 1926. évi 48. számában közzétett 41.857. számú rendelet szerint a postai ellenőrző szolgálat (és így elsősorban a postabiztosok)

feladata a m. kir. posta végrehajtó szolgálatában a szabályszerűség, megbízhatóság, pontosság, gyorsaság, takarékoság és az ország egész területén szükséges egyöntetűség biztosítása. Az egyöntetűség biztosítását azonban a decentralizált igazgatási rendszer mellett nehezen lehetett elérni, éppen ez a hiányosság vezetett azután arra, hogy a postaintézet vezetősége a postabiztosok útján való ellenőrzés mellett az 1909. évi szervezésben rendszerré tette a központi kiküldöttek útján való időnkénti helyszíni ellenőrzést is, sőt ezt a feladatot később állandó megbízással bíró központi biztosokkal végeztette. (P. R. T. 1920. évi 5. szám, 1295. sz. rendelet.)

A közönség érdekeinek a szolgálata szempontjából már a postafelügyelőknek is éppen úgy, mint a későbbi postabiztosoknak, kétirányú kötelességük is volt. És pedig kötelességük volt egyrészt annak a megfigyelése, hogy a postaalkalmazottak a közönségnek kellő udvariassággal, készséggel, a szolgálati viszonyok által adott lehetőség határáig minden késedelem nélkül állanak-e rendelkezésére. Másrészt pedig a postát igénybevevő feleket is időnként és alkalmasszerűleg fel kellett keresniök és a közönség véleményéről tudomást kellett szereznüök mind a postaszolgálati intézkedések — főleg az újítások — hatásaira, mind pedig a postahivatalnokoknak a közönséggel szembeni magatartásukra, a közönség esetleges kifogásaira, panaszaira, kívánságaira vonatkozólag.

Ezzel a kötelezettséggel kapcsolatban figyelmet kell fordítani a biztosnak arra is, hogy az ellenőrzése alá tartozó postai szerv vezetője, tehát a hivatalvezető vagy postamester, illetőleg postaügynök fenntartja-e a kellő jóviszonyt a helybeli hatóságokkal és más hivatalokkal szemben. Ezért a biztosnak a hatóságok és hivatalok vezetőit időnként fel kell keresnie és a posta működésére vonatkozó véleményüket meg kell szereznie, mert a postai szervek és más állami és egyéb hivatalok közötti jó viszony elengedhetetlen feltétele a szolgálat kifogástalan el látásának.

A közönség érdekeinek a szolgálatához tartozik a kézbesítés gyorsaságának és kifogástalan voltának helyszíni ellenőrzése is, mert éppen a kézbesítés elleni panaszok gyors orvoslása egyik legfőbb törekvése a magyar posta vezetőségének.

Tapasztalataikról a biztosoknak fölötteseiknél kell jelentést tenniök, a biztosok tehát mintegy az összekötő kapcsot alkotják a postát igénybevevő közönség és a postaintézetet igazgató hatóságok között. A hivatalvizsgálatot végző biztosoknak tehát nemcsak a postai szabályok részleteinek a betartását kell ellenőrizni, hanem mintegy magasabb, a közgazdasági viszonyokat és a lakosság életét is figyelembe vevő általános áttekintést is kell szereznüök az ellenőrzésükre bízott postai szervek működéséről. Ilyen irányú tapasztalataik bejelentése útján, a biztosok a postaintézet működését a helyes irányba segítik terelni.

A postai szolgálat tökéletesebbé tételére irányuló törekvést szolgálja a biztosoknak az a kötelezettsége is, hogy a hivatalvizsgálatok alkalmával a hivatalok elhelyezését a forgalom és biztonság szempontjából, továbbá a hivatali helyiségek alkalmasságát, tisztaságát, a hivatali berendezési és felszerelési tárgyak állapotát és rendbentartását meg kell vizsgálniök és az esetleges hiányosságokról, ha az a helyszínén azonnal meg nem szüntethető, jelentést kell tenniök.

Már a postafelügyelők tiszti utasításában külön feladatként volt megjelölve a kerületi hivatalbeliek viszonyainak a megfigyelése. A postafelügyelőknek, illetőleg a postabiztosoknak ez a feladata is kettős. Egyrészt az alkalmazottak munkájának és viselkedésének a megfigyelése abból a célból, hogy a felügyelő, illetőleg a biztos az illető alkalmazottra vonatkozólag a szemleívben, de azon túlmenőleg is a felettes hatóság előtt minősítést adhasson, főleg az illető alkalmazott szakképzettségére, kezelésére és megbízhatóságára vonatkozólag. Másrészt a postaalkalmazottaknak a társadalomban elfoglalt helyzetével, erkölcsi viselkedésével, szociális és anyagi viszonyaival is — amennyire ez a hivatalvizsgálati működés mellett lehetséges, — meg kell ismerkednie a biztosnak, különösen a vezető állásban levő postaalkalmazottakra vonatkozólag s az esetleges aggályokról, kifogásokról fölöttese előtt be kell számolnia. A biztosnak ebbeli működése egyrészt a postaintézet és a postaalkalmazottak tekintélyének, másrészt a kincstár érdekeinek a védelmét szolgálja.

A postaalkalmazottak szakképzettségének az emelése is célja és feladata a hivatalvizsgálati működésnek. Nem elegendő ugyanis csak a szabálytalanságok szóvátétele, vagy a hivatali szemlekönyvbe való beírása, hanem a biztosnak szükség esetén a hivatalok személyzetét s az egyes postaalkalmazottakat a helyes eljárásra is ki kell oktatnia. A szabályszerű eljárásra vonatkozó rendelkezéseket meg kell jelölnie s azok felkutatásánál az alkalmazottaknak segítségére kell lenni. Ezért a hivatalvizsgálatok befejezte előtt a biztosnak a szemlekönyvbe általa beírt utasításokat a hivatalvezető vagy a postamester előtt fel kell olvasnia és szükség esetén meg kell magyaráznia. Nem szabad tehát a szemlekönyvet elvinnie és bejegyzés után visszaküldenie, mert ez esetben a szükséges oktatás vagy magyarázat adására nincs mód.

A kincstár érdekeinek szem előtt tartására is mindenkor, minden alkalmat fel kellett és fel kell használniok a biztosoknak, és pedig a biztonszági viszonyok állandó megfigyelésével, az esetleges postai (szállítási, stb.) baleseteknél azonnali közbelépéssel a mentés érdekében, célszerű intézkedések felhasználása által a bevételek fokozására és a költségek csökkentésére.

Kezdetől fogva kötelessége volt végül a hivatalvizsgálatokat végző postaalkalmazottaknak az elfogulatlanság és pártatlanság, vagyis a mindenkor teljes tárgyilagosság megőrzése. Kerülnie kellett ennél fogva már a régi postafelügyelőnek azt, hogy azon személyeknek, akikkel hivatalos érintkezésbe jut, lekötelezettjévé válják. Ebből alakult ki azután a vendégeskedés és a szívességek elfogadásának tilalma a biztosokkal szemben, ami elejét veszi a meggyanusítások lehetőségének.

Láthatjuk tehát, hogy a magyar posta vezetősége már a legrégebbi időktől kezdve a hivatalvizsgálatokra vonatkozólag oly rendszerről gondoskodott és a későbbi rendelkezések útján is oly rendszert honosított meg, amely alkalmas volt az ellenőrző szolgálat magas színvonalra való emelésére, képzett és megbízható felügyelő és ellenőrző személyzet — postabiztosi kar — kialakulására. Alkalmas volt tehát ez a rendszer arra, hogy a kincstár érdekei a legteljesebb mértékben megőriztessenek, a postai szolgálat végzése minél tökéletesebb legyen, a közönség igényei minél jobban kielégíttessenek s a postaintézetnek, valamint a postaalkal-

mazottaknak a tekintélye semmi tekintetben csorbulást vagy kisebbedést ne szenvedjen. Sőt a posta által követett rendszer még más állami szolgálati ágaknak is követendő mintául szolgált. Örömmel elmondhatjuk tehát, hogy a postára bízott állami és magánvagyon, értékek és érdekek őrizete, védelme, kezelése és ellenőrzése a magyar postánál egyaránt jó kezekben van.

A távbeszélő számadás keretében elérhető egyszerűsítések.

Irta: Dr. ROSZINSZKY JÓZSEF m. kir. postatanácsos.

Simplifications réalisables dans la comptabilité téléphonique.

Par le Dr. Joseph Roszinszky, conseiller des postes r. h.

L'auteur voit trois possibilités pour simplifier quelque peu la comptabilité téléphonique actuelle.

1°) Il propose d'éliminer la différence subsistant à l'égard de la date d'échéance des redevances payées par les abonnés. 2°) et 3°) Il essaie de prouver la possibilité de supprimer la feuille matricule téléphonique ainsi que l'état récapitulatif.

A távbeszélő számadásnak, mint minden számadásnak, természetes célja, hogy egyrészt a díjszabás szerint esedékes díjak hiánytalan kivetését, másrészt a befizetett díjak teljes összegű elszámolását biztosítsa. A cél elérésére ellenőrzést ír elő a kezelőnek, a hivatalnak és a fellettes hatóságnak egyaránt. Dicsérete az előírásoknak, hogy a távbeszélőnél olyan visszaélésekről, amelyeket a kezelő vagy az ellenőrző személyzet követne el, alig lehet hallani. Munkát és gondot többnyire a díjat önműködőleg bevételező távbeszélőkészülékeknek az ellenőrzése ad, mert ezeknek hiányosságai lehetővé teszik, hogy a közönségnek visszaélésre hajlamos része a távbeszélő szolgálatát az előírt pénzérme lerovása nélkül igénybe vehesse.

Ebből a megállapításból következik, hogy a távbeszélő számadás egész rendszerének átalakításához nem szükséges hozzányúlni. A gyökeres változtatás különben is mindig bizonyos kockázattal jár. Arra törekedtem tehát, hogy a jelenlegi számadás keretén belül mutassak rá azokra a lehetőségekre, amelyek a távbeszélő számadás vezetésénél és összeállításánál esetleg egyszerűsítést és könnyítést eredményeznének.

A Távbeszélő Díjszabás táblázataiban megállapított különféle díjakat két csoportra oszthatjuk aszerint, hogy a díjak előfizetőktől, vagy nem előfizetőktől esedékesek.

A nem előfizetők, vagyis mindazok, akik a beszélgetéseket nem a saját használatukra bérelt előfizetői, hanem a postahivatalokban erre a célra felszerelt nyilvános állomásokról bonyolítják le, a díjakat esetenként előre fizetik. Ennél a csoportnál számadás egyszerűsítésének lehetőségét nem találtam.

Ugyanígy nem látom a jelenlegi eljárás megváltoztatásának szükségét az előfizetők részéről az előfizetői állomás és tartozékainak berendezése, valamint az időközi változása (áthelyezés, átírás, stb.) alkalmával egyszersmindenkorra járó díjak beszedésénél és elszámolásánál sem.

Fejtegetéseim csak az előfizetők részéről az előfizetés tartama alatt állandóan esedékes használati és beszélgetési díjak számadásának területére szorítkoznak, amely területen belül három alcím alatt adom elő azokat a részleteket, amelyeknél a változtatások, ha nem feltétlenül szükségesek is, de megokoltnak látszanak.

1. A helyi hálózat díjainak, valamint az előfizetési állomásokról kezdeményezett beszélgetések díjainak esedékessége.

Helyi hálózat díjai mindazok a díjak, amelyeket az előfizető egyrészt az általa használt készülékek után havi használati díj címén, másrészt a helyi beszélgetések, illetőleg a helyi forgalomban igénybevett egyéb szolgálatok (ébresztés, üzenetközvetítés) után fizet.

Vannak azonban hálózatok, amelyekben a helyi beszélgetéseket nem számlálják. Ezekben a hálózatokban az előfizetők csak a havi átalánydíjat fizetik s a helyi beszélgetések külön díj alá nem esnek.

Ezek a díjak feltétlenül esedékesek mindaddig, amíg az előfizetés fennáll.

Az előfizetők ezeken a díjakon felül még az általuk a távolsági forgalomban kezdeményezett beszélgetések díjait tartoznak kiegyenlíteni, de csak akkor, ha ilyen beszélgetés csakugyan történt, mert távolsági beszélgetések folytatása nem kötelező.

Mind a használati, mind a beszélgetési díjakat havonta egy számlán szedik be az előfizetőktől.

Az együttes beszédés mellett a két díj esedékességi időpontja nem azonos, mert egyes hálózatokban az egy hónapban egy nyugtán beszédett díjak különböző időszakokról valók.

A budapesti, valamint a beszélgetésenkénti díjszabás alá tartozó, vagyis a helyi beszélgetéseket számláló vidéki hálózatokban a díjak esedékessége azonos, mert mindkét díjat egy-egy számlálási időszakra számítják fel. A számlálási időszak minden hónap 16-ától a következő hónap 15-éig tart s a felszámított díjakat az előfizetők az időszakot követő hónap 8-áig tartoznak kiegyenlíteni.

Az átalányrendszerű hálózatokban ezek a díjak naptári hónapoként esedékesek, de részben különböző hónapokról. Nevezetesen azokban az átalányrendszerű hálózatokban, amelyekben az előfizetők száma 101—200 között van, mind a használati, mind a beszélgetési díjak ugyanazon naptári hónapról a következő hónap 8-áig fizetendők. A 100 előfizetők alatti átalányrendszerű hálózatokban pedig az előfizetési díj minden hónapban előre esedékes, a vele egyidejűleg beszédett távolsági díj azonban az előző hónapról való.

Az eltérés a távbeszélő hálózatok fejlődésében találja magyarázatát. Addig, amíg a helyi beszélgetéseket nem számlálták s a helyi hálózati díjat kivétel nélkül átalánydíjban kellett fizetni, általános volt az az eljárás, hogy a használati díjat előre, a beszélgetési díjat pedig utólag számították fel. A fejlődés hozta szükségszerűleg magával, hogy a helyi beszélgetések korlátozása céljából külön helyi beszélgetési díjat rendszeresítettek, amikor a díjat előre beszédeni nem lehetett, mert az a folytatott beszélgetések számától függött.

Jelenleg — az előfizetők számát véve figyelembe — az előfizetők-

nek négyötöd része a tárgyalt két díjat ugyanazon időszakra, még pedig a számlálási időszakra fizeti. A fennmaradó egyötöd rész a két díjat naptári hónaponként fizeti és pedig ezeknek az előfizetőknek 15%-a mindkét díjat utólag, 85%-a a használati díjat előre, a beszélgetési díjat utólag.

Ez utóbbi eltérés — amint fent már jeleztem, — az átalányrendszerű hálózatokban áll fenn és annak következménye, hogy a múlt évben életbe léptetett díjmérséklés alkalmával a 101—200-as hálózatokban egyszerre két és fél havi előfizetési díjat kellett volna az előfizetőktől beszélni, ha ezt a díjat előre kellett volna fizetniük. Ennek elkerülése céljából engedélyezték azt a kivételt, hogy a többi átalányrendszerű hálózatoktól eltérően a használati díjat is utólag legyenek csak kötelesek kiegyenlíteni.

Nem csekély előnnyel járna, ha ezt a két díjat általánosan és egységesen ugyanazon időszakra számítanák fel.

Az előfizetőkkel szemben az eddigi különbséget megszüntetné s az előfizetők kivétel nélkül utólag volnának e díjak fizetésére kötelezve. Belső kezelés és nyilvántartás szempontjából az adatgyűjtésnél megszűnnék annak szüksége, hogy a jelenlegi eltéréseket figyelemmel kísérik. Továbbá a számadások részletes és érdemi felülvizsgálásához szükséges átmenő és érkezési jegyeket ugyanazon időszakok szerint csoportosítva lehetne kezelni, ami megszüntetné azt a nehézséget, amely ezeknek a jegyeknek az összeszedésénél jelenleg fennáll. Végül a jelenlegi felmondási lehetőség következtében előforduló utólagos töredék-díjak elszámolásánál is könnyítést jelentene, mert díjvisszatérítés szüksége nem merülne fel.

Az egységességet azáltal érnék el, ha kimondatnék, hogy úgy a használati-, mint a beszélgetési díjak minden hálózatban számlálási időszakonként utólag az időszakot követő naptári hónapban esedékesek.

Ilyen irányú rendelkezés ellen pénzügyi szempontból azt az aggályt lehetne felhozni, hogy egy költségvetési évben kb. 16.000 előfizetőnél másfél havi használati és félhavi beszélgetési, kb. 3.000 előfizetőnél pedig félhavi használati és beszélgetési díj összegének kiesésével kellene számolni. Hasonló kiesés a díjszabálmódosításnál már a múltban is bekövetkezett s így ez a körülmény elháríthatatlan akadályt aligha képezhet.

A helyi hálózat díjai közül külön még két díjtétellel kívánok foglalkozni, mert ennél a két tételnél a díj különböző aszerint, hogy egy bizonyos időpont előtt vagy után vált esedékessé.

1. A jelzőcsengő havi használati díját ugyanis csak azok az előfizetők tartoznak fizetni, akik a jelzőcsengőt 1934 március 23-a után kapcsoltatták be.

2. Az 50%-os alapidíj kedvezményt élvező előfizetők közül kötelező beszélgetési szám csak azokra az előfizetőkre van előírva, akik 1933 novemberétől kérték a díjkedvezmény engedélyezését, míg az addigi kedvezményes díjú állomások előfizetői csak a tényleg folytatott helyi beszélgetéseik díját kötelesek fizetni.

A fent hangoztatott szempontok az egységesség, valamint az egyforma elbánás a jelzett rendelkezéseknek állandó fenntartása ellen szólnak.

A szolgáltatásban nincs különbség, akár a megadott határidő előtt, akár az után vették azt az előfizetők igénybe. Ennek megfelelően a kétségkívül megokolt ellenérték is egyenlően esedékes lehetne annál is inkább, mert a teherföllet, amely az előfizetőkre a rendelkezések következtében nehezedik, jelentéktelen. Az a körülmény, hogy valamely díjtétel érvénye egy bizonyos időponttól van függővé téve, nemcsak bizonytalan jogalapja a díjtétel alkalmazásának, de az idő multával olyan felszólalásokra adhat alkalmat, amelyekre megnyugtató felvilágosítást adni nehéz.

Nem lehet azonban elhallgatni, hogy vannak okok, amelyek az 50%-os díjkedvezményénél az egyenlő feltételek kiszabását nem indokolják. Gondoljunk azokra az előfizetőkre, akik magas berendezési díj mellett szereltették fel az állomást abban a hiszemben, hogy helyi kötelező beszélgetési szám őket nem terheli. Esetleg az ilyen előfizetők elvesztésével is számolni kellene, ha utólag ilyen kötelezettséget rónánk rájuk.

II. A távbeszélő alapkönyv.

Az alapkönyv a távbeszélőnél kezdettől fogva használt nyilvántartási okiratok egyike. Némi megilletődéssel merem tehát csak hangoztatni azt a véleményemet, hogy az alapkönyvnek gyakorlati szempontból értéke nincs s megszüntetése minden utókövetkezmény nélkül lehetségesnek látszik.

Véleményemet abból a megállapításból merítem, hogy mindazok az adatok, amelyek az alapkönyvben fel vannak jegyezve, más, részben pontosabban vezetett, részben fontosabb okiratokban megtalálhatók.

Az alapkönyv nyilvántartott adatai közül a hálózat megnevezését, az előfizető nevét, állását, foglalkozását, az állomás kapcsolási számát, helyét, bekapcsolásának napját, leszerelésének napját és okát megtaláljuk a kötelező nyilatkozaton.

A kötelező nyilatkozat az alapkönyvnél fontosabb, az előfizető hiteles aláírásával ellátott, a legmondosabban megőrzendő okirat, adatainak másodízbani nyilvántartása, véleményem szerint, felesleges.

Az előfizetési díjra, a díjak részletezésére s díjazás alá eső mellékészülékekre vonatkozó adatokat a díjnyilvántartásban találjuk meg. A díjnyilvántartás az előfizetési díjelszámolás alapját képező számadási okirat s adatainak az alapkönyvben való ismétlése nélkülözhető.

Nem okozna nehézséget a külterületi vonalhossz adatának pótlása sem, mert a díjnyilvántartásban a díjak részletezésénél ez több munka nélkül történhetik. A külterületi vonal után esedékes fenntartási díj bejegyzésénél ugyanis minden nehézség nélkül használhatunk olyan címet, amely a külterületi vonalhosszat feltünteti.

A külön címek nyilvántartása is elmaradhat az alapkönyvből, mert ezek az adatok a névsorkézirat központi vezetésénél külön előjegyzés tárgyát képezik s minden névsor kiadása alkalmával az esedékes díjak beszedése miatt külön tárgyalást igényelnek.

Mellékállomásokat külön alapkönyvi számmal tudomásom szerint csak a budapesti hálózatban tartják nyilván, de a nyilvántartás itt is módosításra szorul. Azt a körülményt pedig, hogy ugyanannak az előfizetőnek ugyanabban a hálózatban, sőt más hálózatban is vannak-e

még állomásai, többnyire a névsorkéziratból tudjuk meg, mert a névsorkézirat vezetésének szabályai szerint egy előfizetőnek összes állomásait egy főcím alatt kell közzétenni, egyéb hálózatokban található állomásaira pedig utalni kell.

A készpénz biztosítékok alapkönyvi nyilvántartásának gyakorlati szempontból alig van jelentősége.

Készpénz biztosíték a távbeszélőnél azelőtt általánosan kötelező volt. A jelenlegi szabályok alapján is még elég gyakran kellene biztosítékot követelni, ha a gyakorlatban végrehajtanák azt a rendelkezést, hogy mindazok az előfizetők, akik a díjakkal két ízben adósok maradtak, biztosítékot tartoznak letenni. Ma azonban biztosítékot rendszerint csak csőd, kényszeregyezés, kényszerfelszámolás és gondnokság alá kerülés esetében kérnek, amely esetek aránylag kis százalékban fordulnak elő.

Az ilyen kivételes eseteket minden alkalommal külön tárgyalás alá veszik s a biztosítékról ügyirat intézkedik. De ekkor is a biztosítékot többnyire csak átmeneti időre kell befizetni s így a biztosíték nyilvántartására az ügyiraton kívül a díjnyilvántartás is megfelelő volna.

Az alapkönyv megszüntetése, mivel ezt a nyomtatványt jobb minőségű papíron állítják elő s minden állomásról az alapkönyvet két példányban vezetik, jelentős megtakarítást eredményezne mind munkában, mind anyagban.

III. Távbeszélő összesítő kimutatás.

Az összesítő kimutatást a hivatalok naponként kötelesek vezetni és a hó végén az eredményt összesítve, a távbeszélő számadással együtt az igazgatósághoz felterjeszteni.

Gyakorlati tapasztalatom szerint az összesítő kimutatás adatai közül a távbeszélő számadás havonkénti ellenőrzéséhez csupán a mérleghez tartozó jegyzékekre s ezenkívül még két adatra van szükség, amelyeket alant részletezek.

Ehhez képest a szolgálati érdekek sérelme nélkül elrendelhetőnek látnám, ha a hivatalok a számadással, összesítő kimutatás helyett, csak a mérleghez tartozó jegyzékeket volnának kötelesek felterjeszteni akkor, amikor ilyen jegyzékek kiállításának szüksége fennáll. Nevezetesen, ha előre történt díjfizetésekről, üzemen kívül álló időszakos állomásokról és a maradvány részletezéséről kell számot adni.

A többi adatok az ellenőrzés céljára vagy más úton állanak rendelkezésre, miként a mérleg, továbbá a nyilvános állomásról kezdeményezett beszélgetések naponkénti összegezése, vagy pedig csak a hivatal házi használatára szükségesek, miként a távbeszélőjegyek, meghívások, jegytömbök darabszámára, valamint a távbeszélőjegyek sorszámának nyilvántartására szolgáló adatok.

Mérleget ugyanis a hivatalok az összesítő kimutatás mérlegén kívül az utalvány-sommázat mellékleteként is készítének, amelyet a pénztár számadással a számvevőséghez terjesztenek fel.

A két mérleg lényegében azonos, különbség csupán az, hogy a pénztárszámadás mérlegéhez jegyzékek csatolva nincsenek, továbbá, hogy az egyik mérleg először a számvevőséghez kerül, azután az igazgatóságához, míg a másik mérleg csak az igazgatóságához.

Az igazgatóság a számadás számszerű felülvizsgálását csak a számvevőségi ellenőrzés után végezheti megfelelően. Ebből következik, hogy elegendő, ha a mérleget csak a számvevőségi ellenőrzés után kapja kézhez.

Nem járna tehát semmi hátránnyal, ha a hivatalok csak a pénztár-számadás mérlegét volnának kötelesek felterjeszteni, a szükséges jegyzékeket pedig a számadással együtt terjesztenék fel.

Pótlásul szükséges volna mégis, hogy a kincstári hivatalok, amelyek a hó közben bekapcsolt állomások töredékdíjait maguk számítják ki, ezekről szintén jegyzéket készítenének s azt a havi változási kimutatással felterjesztenék.

A nyilvános állomásról kezdeményezett beszélgetések díjainak napenkénti összegezése a távbeszélő naplóban áll teljes pontossággal rendelkezésre. Ezeknek a díjaknak az ellenőrzéséhez különben is a távbeszélő napló szükséges, de teljesen elegendő is s így az ismételt nyilvántartás az összesítő kimutatásból elmaradhat.

Szükség van még a számadás ellenőrzésnél a nyilvános állomásról kezdeményezett hitelezett hírlapbeszélgetések díjadataira. Az összesítő kimutatás megszüntetése esetén tehát rendelkezni kellene oly irányban, hogy hitelezett hírlapbeszélgetés esetében a napló „Megjegyzés“ hasábján ne csak azt tüntessék fel a kezelők, mely hírlap terhére történik a hitelezés, hanem a beszélgetés díját is.

Ugyanígy szükséges az ellenőrzéshez az előfizetők részéről kezdeményezett beszélgetések adata is, de csak végösszegében. Részletezésében nem arra van szükség, amit az összesítő kimutatás feltüntet, nevezetesen, hogy az előfizetők naponta összesen milyen díjösszegű beszélgetést folytattak, hanem az egyes előfizetői nyugtákon részletezett beszélgetési díjak összegeinek összesítésére.

Ilyen összesítésre nyomtatvány nincsen, de a nagyobb hivatalok jelenleg is csatolnak ilyen jegyzéket a számadáshoz s kívánatos volna, ha készítése általánosan kötelező lenne s az összesítő kimutatás vonatkozó adata helyett a hivatalok ezt a jegyzéket terjesztenék fel a számadással.

A távbeszélőjegyek, meghívások, az érkezett és közvetített beszélgetések, a távbeszélő-jegytömbök darabszámának, továbbá a távbeszélőjegyek sorszámának adataira állandóan csak a hivatalnak van szüksége részben adatgyűjtés, részben a munkaegységkimutatás kitöltése, részben ellenőrzés céljaira.

Havi számadási okirat helyett tehát elegendő lenne, ha ezeket az adatokat a hivatalok csak házi nyomtatványon vezetnék.

Számadás-ellenőrzéshez ezekre az adatokra csak az ú. n. érdemi részletes ellenőrzésnél van szükség, amely ellenőrzésre hivatalonként általában évente csak ritkán kerül sor. Ilyen esetekben a házi előjegyzés is az ellenőrző szervhez jut s így az ellenőrzésnél ezek az adatok nem hiányoznának.

*

Valószínű, hogy az előadottakkal a tárgyat nem sikerült kimerítenem. Céloamat elértnek látnám azonban akkor is, ha soraim csak visszhangot keltenének, amely növekedve, a távbeszélő számadás jelenlegi rendszerének végül is az egyszerűsítésére vezetne.

Érdekes kérdések.

Questions intéressantes.

Ujabb pályatételeink:

9.

Mi módon lehet a külterületi lakosokat a rendszeres postaforgalomba bekapcsolni?

10.

Az alkalmazottak anyagi felelősségének megállapításánál, tekintettel arra, hogy a posta szabályai az egyetemleges felelősséget nem ismerik, az együttes felelősség mellett érvényesíthető-e a fokozatos felelősség elve s mily módon volna ez — az A. 2. Szab. 6. §-ának 1—3. pontjaiban és a Fegyelmi Rendetartás 30. §-ának 33. és 37. bekezdéseiben foglaltak figyelembevételével — szabályozandó?

A pályázaton a magyar posta személyzetének minden egyes tagja résztvehet. A pályamű legfeljebb 3 gépirásos ívoldalra terjedhet.

A pályázati határidő 1935. július 10.

A pályamunkán a szerző nevét nem szabad feltüntetni s azt a szerző nevét tartalmazó külön borítékba zárt, lepecsételt jeligés levél kíséretében kell a Magyar Posta szerkesztősége részére feladni. A jeligés leveleket csak abban az esetben bontják fel, ha a szerző a munkáért jutalomdíjat kap, amelynek összege 30 P. lesz, vagy legalább is dicséretben részesül. Ellenkező esetben a szerző nevét tartalmazó levelet megsemmisítik s így a szerző neve ismeretlen marad.

A legjobbnak talált pályamű tárgyához képest esetleg a Magyar Postában, illetőleg a Műszaki Közleményekben is megjelenik.

A pályázaton a Magyar Posta, illetőleg a Műszaki Közlemények szerkesztőbizottságának tagjai, továbbá a postavezérigazgatóság ügyosztályvezetői — akik a bírálatra lesznek hivatva, — nem fognak résztvenni.

Pályázati eredmény:

Az 1935. évi 3 számban közölt 5. számú pályatétel:

Hogyan kellene a postaügynökké ki-nevezett postakiadók szolgálati viszonyát a szolgálati idő, nyugdíj, öregség-, és rokkantsági biztosítás, betegségbiztosítás stb. szempontjából szabályozni?

Megmaradhatnának-e ezek a postakiadók létszámában?

A pályázat eredménytelen maradt. A beérkezett pályaművek mindegyikében volt ugyan néhány jó, illetőleg tetszetős gondolat, a gyakorlati megoldás azonban sok tekintetben hiányos volt.

NEMZETKÖZI POSTASZOLGÁLATI KÉRDÉSEK

Questions concernant le service postal international.

6. Postabélyegek árusítása gyűjtők részére.

A Magyar Posta februári számában foglalkoztunk a használt levélbélyegek árusításának ismertetésével, ezúttal a használatlan (forgalomban levő vagy forgalomból kivont) bélyegek árusításáról és az egyes postaigazgatásoknak ezzel foglalkozó szerveiről lesz szó.

Magyarországon a m. kir. posta bélyegértékesítő irodája foglalkozik az összes forgalomban levő levél-, portó- és légipostabélyegeknek bélyeggyűjtők részére való árusításával, valamint a forgalomból kivont postabélyegek közül azoknak értékesítésével, amelyekből az irodának még van készlete.

A forgalomban levő bélyegeket névértékükön árusítják. A forgalomból kivont bélyegek árát s a megrendelés részletes feltételeit az iroda árjegyzéke tartalmazza.

Ausztria. A bécsi főpostahivatalban külön munkahely árusítja a bélyeggyűjtők és bélyegkereskedők részére a forgalomban levő osztrák levél- és portóbélyegeket, valamint egyéb értékcsikket, mégpedig névértékükön.

A forgalomból kivont postai értékcsikket alkalomszerűleg a postavezérigazgatóság árulja. Ezeket azonban csak nagyban értékesítik (legalább 1000 schilling értékben) s a névértéken felüli (forgalmi) áron.

Németország. A bélyegeknek bélyeggyűjtők és bélyegkereskedők részére való árusítása céljából külön hivatalt állítottak fel (Versandstelle für Sammlermarken des Postrechnungsamts, Berlin 2.).

A bélyegeket névértékükön árusítják. A külön költségekért némi mérsékelt díjat szednek.

A forgalomból kivont és a lebélyegzett bélyegeket időnként árverésen értékesítik. Az eladásra szánt bélyegeket külön a kisebb és külön a nagyobb értékűeket — kisebb és nagyobb csomagokban bocsátják árverésre, hogy ilymódon egyaránt ki tudják elégíteni a szerényebb igényű gyűjtőket, a kis- és a nagykereskedőket.

A használatból kivont bélyegek közül a papír-márka címletűeket a fenti hivatal egyenként árusítja. Értéküket a Senf. és Michel-féle árjegyzékek alapján állapítják meg.

Az értékes nyomtatványok közül is többfajta bocsátanak a vevők rendelkezésére.

Svájcnak nincs külön szerve, amely bélyeggyűjtők részére rendszeresen árusít bélyegeket.

A jótékonysági bélyegeket mind belföldi, mind külföldi felek megrendelhetik a „Bureau de consignation des lettres“-től. Azonkívül a svájci postaigazgatás gyűjtési célokra minden tavasszal áruba bocsát felragasztott és lebélyegzett bélyegeket. Az eladásból befolyó jövedelmet postai jótékony célra fordítják.

Jugoszlávia a forgalomból kivont bélyegekből megmaradó készletet árverésen értékesíti. A forgalomban levő bélyegeknek bélyeggyűjtők részére való eladására külön szervezet nem állítottak fel.

Luxemburg. „Office des timbres-poste“ elnevezéssel külön hivatal foglalkozik mind a forgalomban levő, mind pedig a forgalomból kivont összes postai értékcsikkek árusításával. Ez a hivatal a külföldről érkező megrendeléseknek is eleget tesz. A megrendelt bélyegek árát és a megküldés portóját postautalvánnyal, postai vagy bankcsekkkel, esetleg bankjegyekben lehet megküldeni. Külföldi pénzt is elfogadnak s azt a napi árfolyamon beváltják. Azokkal az országokkal való forgalomban, ahova utánvételes küldeményeket is lehet küldeni, utánvétellel is elküldik a rendelt értékcsikket.

Az iroda jegyzéket ad ki s ezt az érdeklődők rendelkezésére bocsátja. Elvállalja azt is, hogy a bélyegkereskedőket új kiadás megjelenéséről értesíti, esetleg az új kiadású értékcsikket kibocsátásuk napján meg is küldi.

A luxemburgi postaigazgatás közlése szerint ez a bélyegértékesítő hivatal igen értékes szolgálatot teljesít a gyűjtőknek és az igazgatásnak egyaránt.

Dánia, Kopenhága V. hivatal árusítja a forgalomban levő és a forgalomból már kivont bélyegeket és egyéb értékcsikket a bélyeggyűjtőknek. Az eladásra kerülő bélyegekről jegyzéket ad ki a dán posta.

Svédország. Stockholm 2. hivatalban külön osztály foglalkozik a forgalomban levő bélyegeknek és értékes nyomtatványoknak bélyeggyűjtők és bélyegkereskedők részére való eladásával. Kivánságra keletbélyegzőlenyomattal is ellátják az értékcsikket. Felárat nem szednek, csupán a borítékra ragasztott bélyegeknél borítékanként 1 órét. Levélben történt rendelés esetében ajánlott levélben, illetőleg 36 svéd korona értékben felül, értéklevélben küldik el a megrendelt anyagot. E szállítás költségeit a megrendeléssel együtt kell megküldeni. A svéd posta egyébként

részletes feltételeket tartalmazó tájékoztatót is adott ki.

Norvégia. A postai értékcsikk vásárlására vonatkozó kérelmeket az oslói postabélyeg-intézőhöz (Frimerkerforvalteren) kell juttatni. Forgalomból kivont bélyeget nem árusítanak; a forgalomban levőkért a névértéket kell megfizetni.

Finnország és Lettország a forgalomból kivont bélyegeket csak alkalmoszerűen árusítja, addig amíg a készlet tart. E két állam postája forgalomban levő értékcsikknek bélyeggyűjtők részére való külön árusításával nem foglalkozik.

Oroszország. Gyűjtők részére bélyegeket csak a Szovjet Bélyeggyűjtő Szövetség árusít. Ezt a szervet a Központi Végrehajtó Bizottság és a Népbiztosok Tanácsa 1926. évben hívta életre. A bélyegek árusításából befolyó teljes jövedelmet a felügyelet nélkül maradt gyermekek segélyezésére fordítják. A szövetség a következő városok egy-egy postahivatalában állított fel bélyegértékesítő munkahelyeket: Moszkva, Kharkov, Tiflis, Leningrad, Minsk.

Külföldiek részére akár használatlan, akár lebélyezett állapotban a következő bélyegeket árusítják: az Orosz Császárság, a R. S. F. S. R., az U. R. S. S. Kaukázus és Ukrajna bélyegeit, a polgárháború és a forradalom korából eredő, valamint a most forgalomban levő bélyegeket.

A bélyegek ára a rendelés mennyiségétől és a bélyegek ritkaságától függ. A részletes feltételekről tájékoztatót adtak ki.

Irország. Bélyeggyűjtők részére az egyik dublini postahivatalban árusítanak — de csak forgalomban levő — postai értékcsikkeket.

Spanyolországban az alkalmazottak jóléti egyesületét bízták meg a forgalomban levő bélyegeknél gyűjtői célokra való árusításával. Ez a szerv a névértéken és a postaköltségeken felül a bélyegek értékének 5 százalékát szedte jótékonyági célra.

A spanyol posta legutóbbi közlése szerint azonban az árusításnak ezt a módját ideiglenesen megszüntették.

Spanyol-Marokkó. Bármely postahivaltól lehet forgalomban levő bélyegeket rendelni, ha a bélyegek árát és a megküldés portóját is eljuttatják hozzá.

Olaszország. Rómában a postavezérigazgatóság alá rendelt bélyegértékesítő hivatal működik. Ez Olaszországnak és a külföldön működő olasz postahivataloknak új és használatból kivont bélyegeit árusítja.

A forgalomból kivont bélyegekből legfeljebb 25—25 egyforma névértékű bélyeget lehet rendelni. Ezt a számot is leszá-

líthatja azonban az említett hivatal, ha kevés a rendelkezésére álló készlet.

A megrendeléseket személyesen vagy posta útján lehet eszközölni. Az összeget postautalványon kell megküldeni, vagy pedig az Olasz Banknál levő csekkszámára kell befizetni.

Postán való szállítás esetében a szállítás díján felül 5 százalék kezelési és csomagolási költséget kell fizetni; értékes nyomtatványok rendelésekor e külön költség 20 százalék.

Az iroda egyébként árjegyzéket is ad ki.

Az **olasz gyarmatok** használatban levő és használatból kivont bélyegeit a gyarmatügyi minisztérium filatéliai irodája árusítja.

Franciaország. Párizs egyik hivatalában külön munkahely foglalkozik levélbélyegeknek és egyéb postai értékcsikknek bélyeggyűjtők részére való eladásával. Itt az egyébként árusításra nem kerülő portóbélyegeket is megvehetik az érdeklődők. Csak forgalomban levő értékcsikkeket árulnak — névértékükön. Külföldről is elfogadnak megrendeléseket, ha a bélyegek árát és az ajánlott levélben vagy értéklevélben történő szállítás költségeit utalványon előre megküldik.

Az alábbi **francia gyarmatok** bélyegeit külföldről az illető gyarmat főhelyén levő „Receveur principal des postes“ küldi meg a megrendelőknek. A főhelyek a következők: Marokkóé Rabat, Togoé Loma, Francia-Szudáné Bamako és végül Tunizé Tunis. Az algeri főpostahivatalban külön munkahely foglalkozik a forgalomban levő levél- és portóbélyegek árusításával.

Németalföld. Az amszterdami főpostahivatalban mint központi szervnél minden szerdán és szombaton külön munkahelyen árusítják Németalföld, Németalföldi-India, Surinam és Curaçao forgalomban levő postabélyegeit és értékes postai nyomtatványait bélyeggyűjtők részére. Forgalomból kivont értékcsikkeket nem árusítanak. Az értékcsikkeket egyébként névértékükön adják el. Levélben érkező megrendeléseket is elfogad a posta. Ilyenkor az összeget — beleértve az értékek megküldésére szolgáló ajánlott levél bérmentesítési díját is — postautalvánnyal vagy csekkel kell megküldeni, de a megrendelőlevélben is el lehet helyezni. A megrendelés összegének legalább 5 holland forintnak kell lennie.

Hetenként vagy havonként egyszer néhány vidéki városban is foglalkozik a postahivatal bélyeggyűjtők részére való értékcsikkárusítással.

Németalföldi-India hasonló feltételek alatt árusít bélyeggyűjtők részére bélyegeket.

Németalföldi-Guyana szintén csak a forgalomban levő bélyegeket árusítja. Külföldről Paramariboba a pénzügyi kormányzóhoz kell fordulni a megrendelésekkel.

Irán (Perzsia). Forgalomban levő bélyegek megrendelését külföldről a postavezérigazgatósághoz kell intézni. A forgalomból kivont bélyegek megrendelésére vonatkozólag ugyancsak a vezérigazgatóság ad részletes felvilágosítást.

Irak. Gyűjtőknek és kereskedőknek a névérték és a portó megtérítése ellenében levélben megküldik a kívánt bélyegeket. Az iraki postaigazgatás a következő bélyegfajtákat árusítja: iraki postabélyegeket, brit-indiai bélyegeket „Kuwait“ felülnyomással, azonfelül az iraki szolgálati bélyegeket, amelyek a brit fennhatóság alatt levő területen vannak forgalomban „Iraq in British occupation“ felülnyomással.

A rendes iraki bélyegeken kívül a többi csak sorozatban kapható.

Jémen. A külföldi megrendeléseket a névérték és a portó egyidejű beküldésével a mekkai posta-, táviró- és távbeszélővezérigazgatósághoz kell intézni. Csak forgalomban levő bélyegeket árusítanak.

Brit-India. A forgalomban levő bélyegeket egy Londonban felállított hivatal árusítja, de csak angol cégeknek. A névértéken felül meg kell még fizetni a Brit-Indiából Londonba s innen a rendeltetési helyre ajánlott levélben történő szállítás költségeit és kezelési költségek címén a névérték $\frac{1}{4}$ százalékát.

Ausztráliai Államszövetség. A forgalomban levő és a forgalomból kivont, 41 értéket tartalmazó levél- és portóbélyegekből álló sorozatot 1 font sterlinges áron a szövetség bármelyik államának postavezérigazgatóságától (General Post Office) meg lehet rendelni. Kívánságra a bélyegeket keletbélyegzőlenyomattal ellátva küldik meg.

Belga-Kongó bélyegeit Bruxelles 1. hivaltól rendelhetik meg a külföldiek a bélyegek értékének egyidejű megküldésével.

Amerikai Egyesült Államok. A posta bélyegértékesítő hivatala foglalkozik bélyegeknek bélyeggyűjtők és bélyegkereskedők részére való eladásával. A bélyegeket névértéken árusítják, de csak készpénzért. A forgalomból kivont bélyegek fennmaradó készletét szintén értékesítik. A régi kiadású bélyegekből azonban filatéliai célból való értékesítés végett újnyomatokat nem készítenek.

A délamerikai államok közül **Boliviában** a külföldi megrendeléseket La Pazba a postaigazgatáshoz kell küldeni, **Braziliában** pedig a Rio de Janeiroban levő postavezérigazgatósághoz.

Számos oly igazgatás van még a felsoroltakon kívül, amely a forgalomból kivont bélyegeket nem értékesíti és a forgalomban levő bélyegeknek bélyeggyűjtők részére való eladásával külön szervezet nem bízott meg. A jelentősebb igazgatások közül ilyenek: Nagybritannia, Belgium, Görögország, Románia, Japán, Egyiptom, Mexikó, Uruguay és Chile postaigazgatása.

Közli: Dr. Lukász Alfonz.

Döntőbírói ítéletek.

Jugements arbitraux.

A Nemzetközi Postairoda szerepe döntőbíráskodás terén.
Avis du Bureau International sur un différend survenu entre deux Administrations de l'Union.

Ismerteti: MÓDOS ELEMÉR, okl. közgazda, m. kir. postasegédtitkár.

Az Egyetemes Postaszerződés (Kairói) 24. §. 1. szakasza értelmében a Nemzetközi Postairoda feladata nemcsak az Egyetemes Postaegyesületet érintő kérdések intézése, azaz felvilágosítások gyűjtése, rendezése és közzététele, vagyis szorosán vett igazgatási hatáskör ellátása —, hanem az érdekelt felek kívánságára vitás kérdésekben véleményadás is. Ezen az alapon többször előfordul, hogy valamely kártérítési kérdésben megegyezni nem tudó két postaigazgatás a vitás ügyben a Nemzetközi

Postairoda véleményét kéri. Ha a pereskedő igazgatások a Nemzetközi Postairoda véleményét magukra kötelezőnek fogadják el, a véleményadás elvileg döntőbírói ítéletté alakul.

A múlt év folyamán is megtörtént, hogy két postaigazgatás között felmerült vitás kérdésben a Nemzetközi Postairoda véleményező szervként szerepelt. Az ügy érdekességénél fogva igényt tarthat arra, hogy a Magyar Posta olvasóival megismertessem. Különösen tanulságos ez az

eset azért, mert meg lehet látni belőle, hogy értéküldemények kezelésénél egy-egy látszólag csekélyebb jelentőségű kezelési szabály be nem tartása a kártérítés szempontjából milyen következményeket vonhat maga után.

A vitatkozó igazgatásokat nevezzük A és B igazgatásnak.

A vita tárgya röviden a következő:

Egy értéklevelet, amelyet 1929. október 17-én C hivatalban adtak fel D városban (a B igazgatás országában) külsőleg ép állapotban kézbesítettek a címzettnek. A kézbesítéskor a címzett ragaszkodott ahhoz, hogy az értéklevelet tanuk jelenlétében bontsák fel. Ennek megtörténte után megállapították, hogy az értéklevelelből az érték egy része hiányzott. A „B” igazgatás azt állította, hogy a levélen a kézbesítéskor semmiféle olyan nyomot nem láttak, amely kifosztásra engedett volna következtetni, továbbá erősítette, hogy a kézbesítőhivatal az előírt összes alakí szabályokat betartotta. Ezzel szemben az A igazgatás azt bizonyította, hogy a kérdéses levelet szabályszerűen és teljesen sérletlen állapotban adta át a B igazgatásnak. Felajánlotta ugyanekkor, hogy a Stockholmi Értékegyezmény 20. §. 2. szakasza alapján viseljék a kártérítést egyenlő arányban közösen. A B igazgatás azonban nem fogadta el e javaslatot. Erre mindkét igazgatás elhárított magáról minden felelősséget és közös megegyezéssel elhatározták, hogy a vitás ügyben a Nemzetközi Postairoda véleményét kéri ki.

Az ügy tárgyalása előtt a Nemzetközi Postairoda beszerezte az érdekelt igazgatásoktól a vonatkozó ügyiratokat. Ezekből és a később a két igazgatástól pótlólag kért tájékoztatásokból az érdekes vitát és annak fejlődését igen szépen figyelemmel kísérhetjük. Lapozunk tehát kissé ezekben az ügyiratokban:

1. Az első átiratában az A igazgatás közölte a B igazgatással, hogy a fentemlített értéklevelel feladója a küldemény tartalmának részleges kifosztása miatt nála felszólalt. Az értéklevelet — a feladótól kapott értesülés szerint — a kézbesítőhivatalban a községi jegyző, a községi pénztáros és egy tanácsstag jelenlétében bontották fel. A felnyitás alkalmával megállapították, hogy a tartalom egy része hiányzott és a hiányzó pénzt két fehér papírszalaggal helyettesítették. Az esetről jegyzőkönyvet vettek fel, amelyet az említett községi hivatalos személyek szabályszerűen aláírtak.

A címzett a feladót minderről táviratban is értesítette.

Az A igazgatás szolgálatában végzett vizsgálat megállapította, hogy az értéklevelet olvasva adták fel, lezárását a felve-

vőhivatal ellenőrizte. A levélhez különben közlemény is volt csatolva, amely a címzettnek a pénzüsszeg nagyságát jelentette.

Az értéklevelet a B igazgatás illetékes kicserélő hivatala kifogás nélkül átvette.

Az A igazgatás ezek után kéri a B igazgatást, hogy a bűnös felfedése végett rendeljen el nyomozást és ennek eredményét minél hamarabb közölje vele.

2. Az A igazgatás körülbelül 3 hónappalva az előbbi átiratnak elintézését megsürgette. Erre a B igazgatás azt válaszolta, hogy a vizsgálat csaknem befejezést nyert, az eredményről legközelebb értesítést küld.

3. Ujabb 5 hónap telt el, amikor a B igazgatástól az A igazgatáshoz az alábbi tartalmú válasz-átirat érkezett:

A vizsgálat eredménye szerint a szóbanforgó értéklevelet a B igazgatás szolgálatában — a kicserélőhivaltól a kézbesítésig — szabályszerűen kezelték, kifogás sehol sem történt és teljesen ép állapotban kézbesítették.

A kifosztást a maga idejében egyáltalában nem lehetett megállapítani és most már a vonatkozó okmányok hijján lehetetlenség is bizonyítani.

Ennek következtében kártérítésről még csak vitatkozni sem lehet.

4. Az A igazgatás e választ nem tartotta helyénvalónak és kielégítőnek.

Ujabb átiratában hangsúlyozta, hogy a pénztartalomnak az értéklevelebe való helyezése és a boríték lezárása a felvevő hivatal illetékes szerveinek jelenlétében és ellenőrzése mellett történt, továbbá a kicserélő hivatalnak való átadáskor az értéklevelel kifogástalan állapotban volt és semmi rendellenességet nem mutatott.

Igaz ugyan, hogy a B igazgatás a levélnek külsőleg ép állapotban való kézbesítését szintén erősíti, azonban tekintetbe kell venni azt a körülményt is, — hogy a feladó által szolgáltatott adat szerint — a kézbesítőhivatal tisztviselője erősen tiltakozott a levélnek a kézbesítéskor való felbontása ellen, sőt még azzal is fenyegetőzött, hogy ha a felnyításhoz ragaszkodnak, a levelet feladási helyére visszaküldi.

A tisztviselőnek ez a tiltakozása azt a gyanút kelti, hogy a szóbanforgó értéklevelel nem volt teljesen szabályszerű és a kézbesítéskor valamilyen rendellenességet mutathatott (például a pecséték pótlását), amelyet csak a postai közeg gyakorlott szeme vehetett észre és amely a címzett számára észrevehetetlen maradt.

A kézbesítőhivatal felettes igazgatóságának egy másolatban csatolt leveléből kitűnik, hogy a címzett a kifosztott értéklevelel borítékát és a kifosztás módjára fényt

derítő egyéb bizonyító mellékleteket a postának átadta.

E bizonyítékok azonban nem kerültek az A igazgatáshoz s így ez utóbbi meg van fosztva annak lehetőségétől, hogy a kártérítés kérdésében az ügyre vonatkozólag állást foglaljon.

A „B” igazgatásnak az az állítása, hogy a kifosztást a maga idejében egyáltalán nem lehetett megállapítani és most már a vonatkozó okmányok hijján lehetetlen is bizonyítani, — az A igazgatás szerint — elégtelenül van alátámasztva és ennek következtében a boríték és egyéb bizonyító mellékletek megvizsgálása előtt nem lehet figyelembe venni.

Az A igazgatás ezután felkérte a B igazgatást, hogy az említett bizonyítékokat minél hamarabb bocsássa rendelkezésére. Erre azért van szükség, mert a címzett a kifosztott összeg visszafizetését sürgeti, amire — az A igazgatás nézete szerint — joga is van, tekintve, hogy az értéklevél feladásának és a kicserélőhivatalhoz való átadásának körülményei szabályszerűek voltak. Egyébként úgy véli, hogy a felelősség megállapítása és a kártérítés kifizetése végett újabb nyomozásra van szükség.

5. Az A igazgatás megismételte az előbbi átiratában foglalt kérelmét. Erre a B igazgatás azt válaszolta, hogy pótvizsgálat van folyamatban.

6. A B igazgatás újabb sürgetésre a következő tartalmú átiratot küldte:

Az ügyben tartott igen részletes pótvizsgálat során semmi olyan tényt nem lehetett felfedezni, amelyből arra lehetett volna következtetni, hogy a kifosztás B igazgatás területén történt. Amint az előző átiratban közölte, az értéklevelet a kicserélőhivatalban való átvételtől kezdve a kézbesítésig szabályszerűen és késedelem nélkül kezelték s kifogást sehol sem emeltek.

A kézbesítő alkalmazott is helyesen járt el a kézbesítéskor, mert betartotta a szolgálati utasítást. A levél külseje ugyanis semmi rendellenességet nem mutatott, a címzettnek a felnyitásra vonatkozó kérelmét tehát nem lehetett teljesíteni, tekintve, hogy a kérelem nem a kifosztás tényére volt alapítva, hanem egyéb nem indokolt kételyre. A címzettnek különben módjában állt volna megtagadni a levél átvételét, ha oka lett volna abban kételkedni, hogy a tartalom nincs épségben.

A B igazgatás kezelési utasítása szerint a küldeményt bizottságilag bontják fel, ha a kifosztásnak látható nyomát mutatja. Ezt azonban nem lehetett alkalmazni a szóbanforgó értéklevélre, mert annak külseje ép volt. Ennek következtében

a kézbesítő alkalmazott másként nem is tudott volna eljárni. Ő csak ahhoz ragaszkodott, hogy a címzett mindenképpen fogadja el a levelet és a kezelési utasításhoz híven nem teljesíthette a címzettnek a levél felnyitására vonatkozó kérelmét, hanem tetszésére bízta a küldemény elfogadását vagy visszautasítását.

7. Az A igazgatás a továbbiak folyamán fenntartotta előző átirataiban kifejtett álláspontját és ismételten hangsúlyozta, hogy — nézete szerint — minden arra vall, hogy az értéklevél kifosztása a kézbesítőhivatalban történt.

Kiemeli azonkívül azt a körülményt, hogy a kifosztott értéklevél borítéka a mellékletekkel együtt, amelyeket a címzett a B igazgatásnak átadott és amelyek a vitás ügyben a legfőbb bizonyítékot képezik, hozzá nem érkezett.

E végből az A igazgatás azt kérte a B igazgatástól, hogy — ha ez utóbbi a felelősség tekintetében nem változtat felfogásán — a bizonyítékokat küldje el neki, mert szándéka van az ügyben a Nemzetközi Postairoda véleményét kikérni.

8. Erre az erélyesebb fellépésre a B igazgatás végre megküldte az értéklevél borítékát az A igazgatásnak azzal a megjegyzéssel, hogy — miközben a borítékot a címzett kérelmére nyomozás és vizsgálat végett az illetékes postaigazgatáshoz küldték, — a borítékot tartalmazó zárlatot szállító postai automobil egy patakba esett, és a boríték a többi küldeménnyel együtt átnedvesedett.

Egyébként a B igazgatás nem volt hajlandó álláspontján változtatni.

9. Az A igazgatás megvizsgálta a rendelkezésére bocsátott borítékot és közölte a B igazgatással, hogy a boríték jelenlegi állapotából (átnedvesedett, pecsétek letöredeztek, foltos lett) nem lehet a kézbesítéskori külső állapotra következtetni. Mindazonáltal a boríték papíryanagának megtisztított részéből kitűnik, hogy a balszárnyat tartó 5 pecsétet alul felvágták, a tartalom egy részét kihúzták, azután a borítékot ügyesen újra leragasztották. A leragasztás nyomait a címzett nem vehette észre.

Az A igazgatás kebelében működő fel-szóamlási bizottság, amelyben igazságügyi és pénzügyi kiküldöttek is résztvettek, a vizsgálat után kijelentette, hogy a teljes felelősséget nem ismeri el és nem engedélyezi a kártérítés kifizetését. Hivatkozván az Értékegyezmény 20. §. 2. szakaszának rendelkezéseire azt tartotta méltányosnak, ha az érdekelt igazgatások a kárt egyenlő részben viselik.

E bizottság véleményére támaszkodva, az A igazgatás felszólította a B igazga-

tást, hogy a kifosztott összeg felének megértését vállalja.

10. A B igazgatás erre azt felelte, hogy a legaprólékosabb vizsgálat sem tudta bizonyítani, hogy a kifosztás az ő szolgálatában történt; kártérítési felelősséggel tehát egyáltalán nem tartozik. A kártérítési összeg felét nem hajlandó megfizetni.

11. Az A igazgatás nem osztván ezt a nézetet, felkérte ezután a B igazgatást, hogy a véleménykülönbségüket bocsássák a Nemzetközi Postairoda elé.

12. A B igazgatás következő átiratában azzal érvelt, hogy nem szükséges az ügyet a Nemzetközi Postairodához vinni. A nyomozás megállapította, hogy az értéklevél kezelése az egész vonalon szabályszerűen történt, kifosztás lehetősége sehol sem kínálkozott. Semmi törvényes alapja nincs annak a kívánságnak, hogy a levél kártérítését ő viselje. E helyett azt javasolta, hogy az A igazgatás is indítson nyomozást saját szolgálatában. Ennek eredménye után esetleg körültekintőbb határozatot lehetne hozni.

13. Az A igazgatás e kérelmet teljesítette és saját szolgálatában újabb vizsgálatot tartott. E vizsgálat azonban semmi olyan tényt nem derített fel, amelyből feltételezni lehetett volna, hogy a kifosztás A igazgatás szolgálatában történt. Ennek folytán ez utóbbi semmiképpen sem fogadhatta el, hogy a B igazgatás magát kivonja a felelősség alól, amely az Értékegyezmény 18. cikke szerint továbbra is fennmarad, ha a címzett a szabályszerű kézbesítés dacára azonnal felszólal.

A „B” igazgatást tehát felszólította, hogy vagy fizesse ki a kártérítés felét, vagy egyezzen bele az ügynek a Nemzetközi Iroda elé való terjesztésébe.

14. A B igazgatás végül elfogadta azt a javaslatot, hogy az ügyben a Nemzetközi Postairoda véleményét kérjék ki.

15. A kérelmet a Nemzetközi Postairodához az A igazgatás továbbította.

Ebben előadta, hogy a kérdéses levelet délután adták fel. A tisztviselő, aki a továbbításig őrizte, teljesen megbízható. A küldeményt másnap reggel 9 óra 30 perckor adta át az A igazgatás mozgópostája a B igazgatás kicserélő hivatalának. A 2 óra 40 percig tartó szállítási idő alatt mozgópostában lehetetlen ilyen kifosztást elkövetni.

Ezzel szemben a B igazgatás országában 6 nap telt el, amíg a levél a címzethez került és ez alatt az idő alatt különböző mozgó- és stabilhivatalok kezelésén ment keresztül.

A legvalószínűbb tehát, hogy a kifosztás B igazgatás területén történt.

Ha a B igazgatás azt állítja, hogy a le-

velet a címzettnek kifogástalanul kézbesítették és így felelősséggel nem tartozik — (miért ragaszkodott akkor a címzett ahhoz, hogy a levelet a postahivatalban bontsák fel?) — az A igazgatás is állíthatja, hogy a küldeményt a B igazgatás kicserélőhivatalának kifogástalanul átadta, mert ez utóbbtól sem visszajelentés, sem jegyzőkönyv nem érkezett.

Az ellenkező bizonyítását, amelyről az Egyezmény 20. §. 1. szakaszában szó van, azaz annak bizonyítását, hogy a szóban forgó levelet az A ország szervei kifosztva adták át a B ország alkalmazottjának, a B igazgatásnak kellene az okiratok alapján végeznie.

Az A igazgatás végül felveti a kérdést, milyen indító oka lehetett a címzettnek, amikor a levél felnyitásához községi embereket hívott tanunak, ha a kifosztás a kézbesítés előtt nem történt volna a rendelési hivatalban, ahol a küldemény 24 óráig időzött és ha nem ez lett volna az ok, amiért a postatisztviselő visszautasította a küldeménynek a hivatalban való felnyitása iránti kérelmet.

16. A „B” igazgatás a maga részéről a Nemzetközi Postairodához küldött átiratában szintén felsorakoztatta érveit. A kifosztott értéklevél borítékát minden esetre az Irodának megüldte.

Hangsúlyozta, hogy szolgálatának kezelési utasítása szerint bizottságilag csak akkor nyitnak fel valamely küldeményt, ha annak külsején sérülés nyomai látszanak. Ebben az esetben azonban a külső állapot teljesen ép volt, a kézbesítő tisztviselő tehát nem járhatott el másként.

Különben is a tisztviselő nem ragaszkodott ahhoz, hogy a címzett mindenképpen vegye át a levelet. Azonban tekintve a boríték kifogástalan voltát és a kezelési utasítás idevonatkozó szabályát, megtagadta, mint alaptalant, a címzettnek a felnyitásra vonatkozó kérelmét és tetszésére bízta a levél átvételét, vagy visszaküldését. A címzett az átvételt választotta.

Az előadottakon kívül visszautasítja az A igazgatás feltevését, amely szerint a küldemény valószínűleg nem volt teljesen szabályszerű, mert a kézbesítő tisztviselő nem tagdta volna meg annak felnyitását (amit különben a szabályok értelmében teljesen jogosan tett). Szükségesnek tartja hangsúlyozni, hogy a címzett ragaszkodása a felnyitáshoz teljesen érthetetlen volt, tekintve a küldemény ép külállapotát; és e tényből — ad analogiam — az A igazgatás által felvetett gyanuokokhoz hasonlóan azt is lehetne kérdezni, honnan tudta előre a címzett, hogy a küldemény tartalmát meglopták.

Rámutat arra, hogy a tényállás közlése

után az A igazgatás azt ajánlotta a B igazgatásnak, hogy az Értékegyezmény 20. §. 2. szakasza értelmében a küldemény állítólagos kifosztásáért való felelősséget egyenlő arányban közösen viseljék. Ezt az ajánlatot a B igazgatás a fentiekben kifejtett okoknál fogva nem fogadhatta el. Azonban ebből az ajánlatból azt is lehetne következtetni, hogy az A igazgatás nem volt egészen biztos abban, hogy a felvevő hivatalban nem történt-e valami szabálytalanság.

A Nemzetközi Postairoda a fentebb előadott anyagot áttanulmányozta, az érveket összeegyeztette és erről az alábbi pontokba foglalt véleményét fejtette ki:

I. Legelőször is tisztázni kell, hogy fennáll-e a posta felelőssége.

A Stockholmi Értékegyezmény 18. cikke értelmében, amely a vita tárgyát képező levél feladási idején érvényben volt:

„Az igazgatások felelőssége megszűnik az értéküldeményekért, amelyeknek kézbesítése a belföldi szabályaik által előírt módon történt és amelyeket az érdekeltek a 16. cikkben említett fenntartások nélkül vettek át.

Mindazonáltal a felelősség továbbra is fennmarad, ha a címzett a szabályszerű kézbesítés dacára azonnal felszólalást ad be.“

A szóbanforgó értéklevelet a B igazgatás tanúsága szerint (l. 6., 12. és 16.) a belföldi szabályok által előírt módon kézbesítették. Azonban a címzett a szabályszerű kézbesítés dacára is fenntartással élt, a feladónak azonnal táviratozott, és általa felszólalást adatott be, amelyet az A igazgatás a B igazgatással ismertett is (l. 1.).

El lehet tehát fogadni, hogy az előbb idézett 18. §. 2. bekezdésében foglalt feltételeket teljesítették, és így a posta felelőssége fennáll.

II. Ezután meg kell állapítani, melyik igazgatás és milyen mértékben felelős.

A rendelkezésre bocsátott boríték azt mutatja, hogy kifosztás történt. Ugy látszik, hogy a borítékon maradó pecsétek ugyanolyan anyagból vannak, mint a feladó által bemutatott 3 minta-pecsét; ugyanazt az A C jelzést is feltüntetik. Mindazonáltal meg lehet állapítani, hogy a 9 pecsét közül, amelyekkel a borítékot lezárták, 5 pecsét sérülést szenvedett (a középen 1 és a jobboldalon 4). Valószínűleg a pecsétek alá kaparókést csúsztattak, ami lehetővé tette az oldalszárny felnyitását és a borítékban levő pénzből 3 darab bankjegynek papírdarabokkal való pótlását. A borítékba ugyanis két darab közönséges írópapírt helyeztek. A boríték különben megrongált állapotban van, át-

nedvesedett és össze-vissza hajtogatták.

III. Az A igazgatás kijelentései szerint bizonyos, hogy a kérdéses levél a feladásakor a boríték előoldalán feltüntetett összeget tartalmazta, mivel ezt a felvevő hivatalban ellenőrizték (l. 1. és 4.). A levelet azután egy régóta ilyen szolgálatot végző és teljesen megbízható tisztviselő őrizte (l. 15.). A kicserélő hivatal a mozgópostától kifogás nélkül átvette (l. 1.). Az A igazgatás által bemutatott rovatlap azt igazolja, hogy a B igazgatás kicserélőhivatala a rovatlapon felsorolt összes értéküldeményt kifogás nélkül átvette és visszajelentést nem küldött.

A Stockholmi Értékegyezmény 20. §. 1. szakasza az ilyen esetre a következő rendelkezéseket tartalmazza:

„A felelősség azt az igazgatást terheli, amely bár a küldeményt kifogás nélkül átvette és bár módjában állott a nyomozást minden szabályszerű eszköz igénybevételével megejteni, nem tudja kimutatni a küldeménynek sem a címzett részére történt kézbesítését, sem amennyiben szóba jöhet, a következő igazgatásnak való szabályszerű átadását.

Az ellenkező bizonyításáig az az igazgatás, amely egy értéklevelet vagy értékdobozt egy másik igazgatásnak átadott, e címen minden felelősség alól felszabadul, ha az a kicserélő hivatal, amelynek a levelet vagy dobozt átadta, a zárlat megvizsgálása után a legelső postával nem küld az indító igazgatásnak egy jegyzőkönyvet arról, hogy vagy az egész értékdobozt, vagy maga a kérdéses levél vagy doboz hiányzott, illetőleg megsérült.“

IV. Ezzel szemben a B igazgatás nyilatkozataiból (l. 6., 12. és 16.) az tűnik ki, hogy a levelet látszólag ép állapotban és a belföldi szabályok által előírt módon adták át a kézbesítő hivatalban. Ilyen körülmények között el lehet fogadni, hogy helyénvaló volt a tisztviselő tiltakozása a levél felnyitása ellen. Ezenkívül a B igazgatás azt állítja, hogy az értéklevél kezelésében résztvevő valamennyi postahivatalnál helyben végzett legrészletesebb nyomozás eredménye szerint a kifosztásra sehol sem nyilhatott alkalom (l. 12.).

V. Azonban ugyanezt állítja az A igazgatás is saját szolgálatáról. Ez esetben az Egyezmény 20. §. 2. szakaszára kell hivatkoznunk, amely a következőképpen szól:

„Ha az elveszés, kifosztás vagy sérülés szállítás közben történt és nem lehet megállapítani, hogy az melyik ország területén vagy szolgálatában következett be, az érdekelt igazgatások a kárt egyenlő részben viselik. Mindazonáltal, ha a kifosztást vagy a sérülést a rendeltetési országban

állapították meg, ez ország igazgatására hárul annak bizonyítása, hogy a küldeménynek sem a csomagolása, sem a lezárása semminemű szembeötlő szabálytalanságot nem mutatott fel és súlya a feladás alkalmával megállapított súlytól nem tért el.

E szakasz a rendeltetési igazgatásra nézve különleges óvatosságot szab meg abban az esetben, amikor valamely kifosztást a területén fedeztek fel. A fenti szabályban foglalt kötelezettség teljesen független attól a kérdéstől, hogy a belföldi szabályok a kézbesítésre mit írnak elő, és vitás esetben szükségszerűen eldöntik a felelősség meghatározását. A tárgyalásból azonban sehol sem tűnik ki, hogy a B igazgatás kielégítő módon bebizonyította volna, hogy a „küldeménynek sem a csomagolása, sem a lezárása semminemű szembeötlő szabálytalanságot nem mutatott fel és súlya a feladás alkalmával megállapított súlytól nem tért el.” Ehhez az kellett volna, hogy a B igazgatás, mielőtt a felszólalás és az értéklevel borítéka hozzá beérkezett, eljuttatta volna az A igazgatásnak az Értékegyezmény Foganatosító Szabályzatának 9. §. 3. szakaszában említett bizonyítékokat, valamint a jegyzőkönyvet és visszajelentést; ezeket ú. i. küldeni kell, ha oly hiányt, sérülést vagy szabálytalanságot állapítanak meg, amely az illető igazgatások felelősségét vonhatja maga után.

Azonban éppen ellenkezőleg a felvevő igazgatás volt az, amely már kezdetben a nyomozás első lépéseit megtette és amelynek később a bizonyítékokat sürgetnie

kellett. A bizonyítékokat a B igazgatás csak hosszú idő elteltével küldte meg, úgyhogy a felvevő szolgálatban alaposabb vizsgálatot csak elkésve lehetett tartani. Ámbár a feladó és a címzett közötti összejátszásnak a gondolatát ki kell itt kapcsolni, minthogy a küldemény tartalmát a felvevő hivatal ellenőrizte és a nyilvánított értékkel megegyezőnek ismerte el, mégis a címzettnek a felnyitáshoz való ragaszkodása fel kellett volna, hogy keltsse a kézbesítő hivatal figyelmét a felelősségének megóvása iránt, tudván azt, hogy az értéklevéllel leleményes gonosztevők gyakran igyekeznek a postát becsapni és illetéktelenül kártérítést kapni.

VI. A fent kifejtett elveket egybevetve a Nemzetközi Postairodának az volt a nézete, hogy a felelősség a B igazgatást terheli és ez nem vonhatja ki magát a kártérítés fizetése alól. Szigorúan véve a dolgot, a teljes összeget a B igazgatásnak kellene megtérítenie. Azonban tekintve, hogy az A igazgatás engedékenységből és a régóta húzódó vita befejezése végett több ízben felajánlotta, hogy a feladónak fizetendő kártérítés összegét — az Egyezmény 16. §. 1. szakasz 3. bekezdése alapján a kifosztott valóságos összeget — egyenlő arányban fizessék, a Nemzetközi Postairoda úgy vélte, hogy a javasolt megoldást kell a jelen esetben alkalmazni, annyival inkább, mert mindkét igazgatás területén újabb vizsgálatot tartani oly hosszú idő elteltével lehetetlen lenne. Ennek következtében a B igazgatás köteles az A igazgatásnak a feladó által követelt kártérítési összeg felét megküldeni.

ELMÉLET — GYAKORLAT.

Théorie — Pratique.

26. *Levélezárlatokhoz használt rovatlapok I. részében az „Üres” szót gumibélyegzővel lehet-e feltüntetni?*

Igen.

Az A. 2. Szab. 60. §. 2. pont utolsó bekezdése szerint, ha a rovatlap I. részében rovatolni való anyag nincs, ezt az első sorban az „Üres” szó bejegyzésével kell jelezni. Nem vitás tehát, hogy a levélezárlatok rovatlapjának I. részében az „Üres” szónak is szerepelnie kell.

Azt, hogy az „Üres” szó bejegyzése csak kézírással történjék, a Postakezelési Utasítás nem írja elő. Ha figyelembe vesszük azt, hogy a levélezárlatok rovatlapjaira már használatbavételük előtt fel lehet írni a „Rovatlap” szó elé a „Levél” szót, az I. részben pedig az „Üres” szót, nyilvánvaló, hogy különösen azoknál a

hivataloknál, amelyeknél ez megokolt, ezek a feljegyzések gumibélyegzővel is készülhetnek. Áll ez főleg abban az esetben, amikor egyidejűleg több levélezárlatot kell készíteni, vagy a zárlatok készítése folyamatosan rövid időközökben történik s így kívánatos, hogy a kezelés zavartalan menete ezzel is biztosítva legyen. (109.328/935. — IX—4. K. M. sz.)

27. *Valamely egyesület megalakításával kapcsolatban szétküldött nyomtatott szövegű belépési nyilatkozat, amelyben az alakuló gyűlésen való megjelenésre, illetőleg meg nem jelenésre vonatkozó nyomtatott szöveg is van, nyomtatványként postára adható-e, ha a címzett a gyűlésen való részvételét az előnyomott „Megjelenek, nem jelenek meg” szöveg aláhúzásával jelzi.*

Igen.

Az A. 1. Szab. 32. §. 2. 1) pontja szerint meghívókon és összehívó értesítéseken bármilyen módon lehet az összejövetel idejét (év, hó, nap, óra, perc), helyét és tárgysorozatát bejegyezni, valamint az ezekre küldött válaszlapok előnyomott szövegében a megjelenésre (részvételre, vagy meg nem jelenésre) vonatkozó szövegrészt törölni vagy aláhúzni. E pontban foglaltak alapján tehát a feladó jogosult az előnyomott szövegű válaszlapon a megjelenésre, részvételre, vagy meg nem jelenésre vonatkozó szövegrészt törléssel vagy aláhúzással jelezni. Azt pedig, hogy valamely összejövetelen való részvételre vonatkozó előnyomott szövegű válaszlapokon csak a részvételre vagy a meg nem jelenésre vonatkozó szöveg lehet, illetőleg, hogy azokra más nyomtatott szöveget alkalmazni nem lehetne-e, az Üzletszabályzat nem mondja ki. Nem lehet kifogásolni tehát egy olyan nyomtatott szöveget, amelyben a részvételre vonatkozó utaláson kívül még más tartalmú nyomtatott sokszorosítás is van. (109.328/935.. — IX—4. K. M. sz.)

28. *A mozgópostához indított zárlat rovatlapjában a rendeltetési mozgópostahivatal nevét milyen rövidítéssel kell megjelölni?*

A mozgóposta kezdő és végállomásának szokásos rövidítésével és a mozgóposta számával. Pl. Bé—Sze 27, vagy Szo—Ha 100.

Az A. 2. Szab. 60. §. 2. pont 1. bekezdése szerint, ha a zárlatot vevő (rendeltetési) hivatal mozgóposta, a mozgópostát a kezdő és a végállomás szokásos rövidítésével s a mozgóposta számával kell megjelölni.

Szokásos rövidítésen általában a helynév első szótagját, illetőleg első két betűjét értjük. Természetesen nem lehet kifogásolni a rövidítésnek más megszokott alakját sem. Pl. Budapest nevének rövidítésére nem mindig a helynév első szótagját, tehát a „Bu“-t, hanem „Bp.“-t is használnak. Ezért a Budapestről kiinduló, illetőleg oda visszatérő mozgóposták rövidítésére egyformán helyes a következő rövidített megjelölések használata: „Bp—Sze 3, illetőleg Sze—Bp 3, avagy Bu—Sze 3, illetőleg Sze—Bu 3.“

A mozgóposta megnevezésének rövidítésénél használni lehet továbbá az A. 2. Szab. 1. §. 12. pontjában közölt „mp“ rövidítést is. Ilyen esetben a mozgóposta kezdő és végállomását sem kell megnevezni, hanem elég az mp rövidítés és a mozgóposta számának a feltüntetése. Pl. „Mp 5“ vagy „Mp 27“ stb. Természetesen ilyen rövidítést csak azok az indító hivatalok használhatnak, amelyek az oda

és vissza haladó ugyanazon számú mozgópostához szóló zárlatokat nem egy időben indítják.

A Szabályzatnak abból a kifejezéséből, hogy a „szokásos“ rövidítést lehet használni, következik, hogy a vezérigazgatóság nem akarta a használatban levő különböző, egyenlően jól bevált rövidítések közül az egyiknek kizárólagos használatát elrendelni.

29. *Folyóirathoz csatolható-e olyan számla, amely nem a folyóiratban megjelent valamely hirdetésre vonatkozik?*

Nem.

Az A. 1. Szab. 32. §. 3. c) pontja szerint mind a belföldi, mind a külföldi forgalomban könyvekhez, röpiratokhoz, folyóiratokhoz, fényképekhez, metszetekhez, zeneművekhez és általában bármely nyomtatás, metszet, könyomás vagy autografia útján előállított irodalmi vagy művészeti termékhez az elküldött tárgyra vonatkozó, csak a lényeges adatokat tartalmazó nyitott számla csatolható.

Az idézett pontban foglaltakból megállapíthatjuk, hogy

1. számlát nem minden nyomtatványküldeményhez, hanem csak a nyomtatványküldemények egy meghatározott csoportjához lehet csatolni;

2. a csatolt számla nem bármilyen, hanem csakis a küldött tárgyra vonatkozó számla lehet.

ad 1. 100 drb névjegyhez a vonatkozó számlát nem lehet csatolni, mert a névjegy nem irodalmi vagy művészeti termék.

ad 2. Ha egy könyvet küldenek, ahhoz csakis az illető könyv számláját csatolhatják, nem pedig egy más könyv, vagy más irodalmi termék számláját. Épp úgy nem lehet szó arról, hogy egy folyóirathoz olyan számlát csatoljanak, amely nem magára a folyóiratra, hanem az abban közzétett valamelyik hirdetésre vonatkozik. (Beküldött kérdés.)

30. *Rádió kihágási eljárás során hozott ítélet ellen a terhelt javára a házastárs fellebbezést beadhat-e, ha a terhelt az ítéletben megnyugodott?*

Nem.

A házastárs által a terhelt javára beadott fellebbezést ebben az esetben a büntetőbírósnak vissza kell utasítani, mert a rendőri büntető eljárás egységes szabályozása tárgyában kiadott 65.000/1909. B. M. sz. belügyminiszteri és igazságügyminiszteri rendelet (Rbsz.) 176. §. II. 2. pontjának a Bp. 383. §. II/a. pontjával való egybevetett értelmezése szerint a házastárs az ítélet ellen a terhelt javára csak helyette, tehát csak akkor fellebbezhet, ha a terhelt e jogát nem érvényesítette. A Rbsz. 176. §-a tehát a házastársnak csak

abban az esetben adja meg a fellebbezési jogot, ha házastársa helyett eljár és a rendőri büntetőeljárásban helyette résztvesz. Abban az esetben azonban, amikor a tárgyaláson a terhelt személyesen jelenik meg és az előtte kihirdetett ítéletben kifejezetten megnyugszik, a Rbsz. 173. §. és 176. §. II/a. pontjának helyes értelmezése szerint az ítélet ellen sem a terhelt, sem helyette

a házastárs fellebbezéssel már nem élhet.

A Rbsz. 176. §-a kizárólag a törvényes képviselőnek adja meg azt a jogot, hogy a terhelt akarata ellenére is fellebbezéssel éljen. Ha tehát a meghatalmazott vagy a helyette jogorvoslással élő házastárs a terhelt akarata ellenére fellebbezéssel él, azt a terhelt visszavonhatja. (Beküldött kérdés.)

JOGESETEK ÉS JOGGYAKORLAT.

Cas juridiques et jurisprudence.

Rádió kihágási ügyekben eljáró postai szakképviselő a hivatalos kiküldetés alkalmával felmerült költségeinek megtérítését a rendőri büntetőbírószágtól a kihágási eljárás során a terhelt terhére még akkor sem kérheti, ha az útiilletmény-szabályzat értelmében napidíjra és utazási költségek felszámítására (megtérítésére) jogosult.

A m. kir. államrendőrség újpesti kapitányságánál, mint elsőfokú rendőri büntetőbírószágnál a 9557/1927. sz. (rádió) rendeletbe ütköző kihágás miatt H.... K.... rákospalotai lakos ellen folyamatba tett kihágási ügy tárgyalásakor a kiküldött postai szakképviselő „megjelenési díj” felszámítását kérte.

Az elsőfokú rendőri büntetőbírószágtól ítéletében a postai szakképviselő részére 4 P 53 f. eljárási költséget állapított meg.

Terhelt fellebbezése folytán a másodfokú rendőri büntetőbírószágtól az ítéletet helybenhagyta és terheltet a postai szakképviselő részére megítélt 4 P 53 f. költség megtérítésére kötelezte.

Az ügy terhelt fellebbezése folytán harmadfokú elbírálásra a belügyminisztériumban szervezett Kihágási Tanács elé került. A Kihágási Tanács a Kereskedelemügyi Min. IX. szakosztálya kiküldöttjének, mint a Kihágási Tanács tagjának előterjesztésére az alábbi ítéletet hozta:

„A Kihágási Tanács a másodfokú ítéletnek az eljárási költségek megítélésére vonatkozó rendelkezését megváltoztatja és P.... J.... postai szakképviselő részére megítélt 4 P 53 f. eljárási költség megtérítése alól terheltet felmenti. Az ítélet egyéb rendelkezéseit indokainál fogva helybenhagyja.

Megokolás:

Igy kellett határozni, mert a Rendőri büntetőszabályzat 210. §-a szerint eljárási költséget a szakképviselő részére megállapítani nem lehet. Ilyen költség a Rendőri büntetőszabályzat 210. §. 5. pontja szerint csak abban az esetben volna megállapítható, ha erre valamely jogszabály külön felhatalmazást adna. Miután a 9557/1927. K. M. sz. rendelet ilyen rendelkezést

nem tartalmaz, a szakképviselőként eljáró postatisztviselők eljárási költséget elítélt terhére még akkor sem számíthatnak fel, ha az útiilletmény szabályzat értelmében a kiküldött egyébként napidíjra és utazási költségek megtérítésére jogosult is. A hivatalos kiküldetések alkalmával felszámítható költségek csak a kiküldött postai hatóság terhére számíthatók fel.“

Rádiókihágási ügyben a nem illetékes rendőri büntetőbírószághoz beadott fellebbezésnek az illetékes rendőri büntetőbírószághoz való továbbításából előálló idővesztés a fél veszélyére történik.

A m. kir. belügyminisztériumban szervezett Kihágási Tanács K. J. ....-i lakos ellen rádióvevőkészüléknek engedély nélküli üzembentartása miatt a 9557/1927. K. M. sz. rendelet 1. és 68. §§-ai alapján folyamatba tett kihágási ügyben Cs. vármegye alispánja ..... napján .... sz. alatt hozott másodfokú ítéletét a terhelt felfolyamodása folytán felülbírálta és meghozta a következő végzést:

„A Kihágási Tanács terhelt fellebbezését a Rendőri büntetőszabályzat (Rbsz.) 197. §-a alapján elkésés miatt visszautasítja.

Megokolás:

Terhelt a vétív tanúsága szerint 1934. évi szeptember hó 19.-én átvett másodfokú ítélet elleni fellebbezését — dacára, hogy a másodfokú ítéletben a fellebbezés benyújtásának helyére vonatkozólag szabályszerűen ki lett oktatva, — nem az illetékes főszolgabírónál, mint az elsőfokú rendőri büntetőbírószágnál, hanem közvetlenül a m. kir. kereskedelemügyi miniszter urnál adta be. Nevezett miniszter úr által a Rbsz. 170. §-a értelmében az illetékes elsőfokú rendőri büntetőbírószághoz haladéktalanul továbbított fellebbezés oda csak 1934. évi október hó 11.-én, tehát elkéséssel érkezett meg. A nem illetékes helyen benyújtott fellebbezésnek az illetékes hatósághoz való továbbításával előálló idővesztés pedig a fél veszélyére történik, így tehát a terhelt által beadott fellebbezést elkéséssel beadottnak kellett tekinteni.“ Közli: Huber Oszkár.

Forgalom és munkaegységek.

I. Forgalom.

a) Posta									
Megnevezés	Év	Hó	Ajánlott	Értékevek	Betét, kézi	Posta-		Postatakarék	
			küldemények	és érték-	és sommás	utalványok	és csekk be- és		
			darabszáma			darab-	összege	darab-	összege
			ezrekben			száma	ezer	száma	ezer
						ezrek-	pengőben	ezrek-	pengőben
						ben		ben	
Feladás	1934 1935	III.	657 651	38 32	830 664	838 740	72.454 64.748	1.496 1.431	128.099 119.430
1934. III. havá- hoz képest	több + kevesebb -		— 6	— 6	— 166	— 98	— 7.706	— 65	— 8.669
1935. III. hóban	%		0·9	15·8	20·0	11·7	10·6	4·3	6·8
Kézbesítés	1934 1935	III.	698 666	41 37	860 675	826 739	73.029 65.059	390 294	75.928 51.063
1934. III. havá- hoz képest	több + kevesebb -		— 32	— 4	— 185	— 87	— 7.970	— 96	— 24.855
1935. III. hóban	%		4·6	9·8	21·5	10·5	10·9	24·6	32·7

		b) Táviró		c) Távbeszélő*)				d) Rádió	
Év	Hó	Fel-	Kéz-	Köz-	Állomások,	Kezde-	Érke-	Számított helyi	Szórakoztató
		adott	besít-						
		táviratok		tok	fővezetékek)	távolsági		száma ezrekben	dezők száma
		darabszáma		száma		beszélgeté-		száma ezrekben	
		ezrekben				sek száma			
						ezrekben			
1934	III.	146	208	1.479	78.010	259	249	9.585	335.895
1935		158	220	1.512	88.763	369	361	10.426	349.767
1934 III. havá- hoz képest	több + kevesebb -	12	12	33	10.753	110	112	841	13.872
1935 III. hóban	%	8·2	5·8	2·2	13·8	42·5	45·0	8·8	4·1

*) A távbeszélőre vonatkozó adatok részletezése:

A budapesti egységes hálózatban ¹⁾							Vidéken	
Év	Hó	Köz-	Állo-	Kez-	Érke-	Számított helyi	Központok	Állomások
		pon-	mások	demé-	zett			
		tok		nye-		beszélgetések	s z á m a	
		száma		zett		száma ezrekben		
1934	III.	18	49.654	82	75	8.608	1.461	28.356
1935		21	56.469	91	82	9.429	1.491	32.294
1934 III. havá- hoz képest	több + kevesebb -	3	6.815	9	7	821	30	3.938
1935 III. hóban	%	16·7	13·7	11·0	9·3	9·5	2·1	13·9

¹⁾ Albertfalva, Békásmegyér, Budafok, Budapest, Budatétény, Csepel, Csillaghegy, Kispest, Pestszenterzsébet, Pestújhely, Rákospalota, Tisza István kert város, Újpest.

A március havi postaforgalom és ennek kihatásaként az összforgalom az 1934. év március hónapjához viszonyítva határozottan kedvezőtlenül alakult. Nincs egyetlen postai küldeményfaj sem, amelynek darabszáma az elmúlt évhez viszonyítva erőteljesen ne csökkent volna. Igaz, hogy a múlt év márciusának forgalma a szokatlanul korai tavasz, az április első napjaira eső husvéti ünnepek és az április 1-i ünnep következményeként márciusban kétszeresen jelentkezett illetményutalványok és csekk-kifizetések következtében oly kedvező volt, amilyenre az utolsó évek márciusában nem volt példa. A folyó évben a forgalmat különösen megduzzasztó idényszerű jelenségek azonban elmaradtak, úgy, hogy a forgalom jóval a múlt évi alá süllyedt.

Az előbb elmondottakat élénken megvilágítja az a körülmény, hogy a legerőteljesebb csökkenés azoknál a küldeményeknél figyelhető meg, amelyek a múlt évi idényszerű emelkedést előidéző jelenségekkel a legszorosabb összefüggésben állottak. Így legerősebben a postatakarék és csekk-kifizetések darabszáma és összege, továbbá a feladott csomagok darabszáma esett. A takarék- és csekk-kifizetések csökkenése darabszámban 24,6, összegben 32,7%, ami a folyó év márciusában csak egyszeresen jelentkezett kifizetéseknek a következménye. A feladott csomagok darabszámának 20%-os esése a husvéti ünnepek eltolódásának következtében elmaradt ajándécsomagoknak tulajdonítható. A viszonylag leggyöngébb, 0,9%-os esést az ajánlott küldemények mutatják, ami azonban csak egy rendkívüli körülménynek, az országgyűlési képviselőválasztásoknak a következménye. Egyes nagyobb városokban ugyanis a szavazóigazolványokat a választóknak ajánlott levélben küldötték ki.

II. A forgalom munkaegységekben.

A személyzet munkaeredményének megállapítása oly módon történik, hogy a posta a végrehajtó szolgálatban végzett munkákat a reájuk fordított idő, a munka minőségének és mennyiségének figyelembevételével munkaegységekkel értékeli, méri. A posta forgalmának lebonyolításánál végzett és egységekben kifejezett munkát a küldemények darabszámának a küldeménynemenként megállapított értékegyiséggel való szorzata és e szorzatok eredményének együttes összege adja. Ily módon tehát a munkaegységek a posta forgalmával kapcsolatos különböző természetű munkákat közös fogalommal fejezik ki.

A munkaegységek e természetüknél

A viszonylag gyenge postai forgalommal ellentétben a táviró és távbeszélő forgalom az országgyűlési képviselőválasztások hatása alatt igen számottevően fellendült. Pedig a közölt forgalmi adatok a választások hatásaként jelentkezett távbeszélő forgalmat teljesen nem is ölelik fel, mert a helyi beszélgetéseket számláló központok forgalma csak a február hó 16-tól március hó 15-ig terjedő számadási időre, tehát a választási küzdelemnek csak az első idejére vonatkozik. Ezeknek a központoknak a választásokkal kapcsolatos forgalma tehát még az áprilisi forgalomban is jelentkezni fog. Különösen a kezdeményezett és az érkezett távolsági beszélgetések ugrásszerű, 42,5, illetőleg 45%-os emelkedése szembe-tűnő. E forgalom magasságára jellemző, hogy a kezdeményezett beszélgetések száma 1931. október, az érkezett beszélgetések száma pedig 1931. november óta nem volt oly magas, mint most márciusban.

A távbeszélő állomások száma tovább emelkedett. Tekintettel arra, hogy a belépési díjleszállítás 1934. évi április hó 1-én lépett életbe, az állomások 13,8%-os emelkedése a tarifaleszállítás óta jelentkező állomásszaporulatot képviseli.

A rádióengedélyesek száma szintén emelkedett és most már a budapesti előfizetők száma is meghaladja az eddig (1932. április = 121.072) nyilvántartott legmagasabb számot. Az eddigiektől eltérően ebben a hónapban a budapesti előfizetők száma mutat nagyobb emelkedést, mert a budapesti engedélyesek számának 0,45%-os szaporulatával szemben a vidéki előfizetők száma csak 0,28%-kal emelkedett. Ennek az a magyarázata, hogy a vármegyékben, és pedig elsősorban az Alföldön, a rádióelőfizetők számának minden évben ebben az időben visszatérően jelentkező lassú lemorzsolódása már érezhetően megkezdődött.

fogva igen alkalmasak az általános posta-, táviró-, távbeszélő- és rádióforgalom mérésére és összehasonlítására, de természetesen csak akkor, ha az összehasonlítási időszakban végzett munkák értékelése egyforma alapon történt. A feldolgozott munkaegységek számának megállapítása után tehát meg kell vizsgálni, hogy az egyes munkák értékelése a racionalizálás és gépesítés következtében mennyiben módosult és e módosítások következtében megtakarított munkaegységeket a tényleg feldolgozott munkaegységek számához hozzá kell adni.

A távirószolgálattal kapcsolatos munkák értékelése az összehasonlítási időszak-

ban azonos volt, a munkaegységekben kifejezett táviróforgalom tehát a tényleges forgalommal arányban áll. Más a helyzet a posta-, távbeszélő- és rádiómunkaegységeknél. Ezeknél a racionalizálás és a gépesítés következtében szükségessé vált értékelésmódosítás a feldolgozott munkaegységek számát csökkentette. A forgalom összehasonlíthatása végett tehát a személyzet által feldolgozott munkaegységekhez a

racionalizálás és gépesítés révén megtakarított munkaegységeket és pedig a postánál 369.468, a távbeszélőnél 2,946.369 és a rádiónál 79.499, vagyis összesen 3,395.336 darabot hozzá kell adni.

A táblázat adatai már a forgalom szempontjából megállapított, vagyis a racionalizálás és gépesítés révén elért megtakarításokkal kiegészített munkaegységek számát tüntetik fel.

Munkaegységek megoszlása	Év	Hó	Posta	Táv- író	Távbe- szélő	Rádió	Összes	Az 1935. évben az 1934. évhez képest több (+) vagy kevesebb (-) munkaegység %/o-ban*)				
			munkaegységek száma ezrekben					postá- nál	táv- író-nál	távbe- szélő- nél	rádió- nál	össze- sen
Budapesten	1934	III.	7.396	786	5.868	330	14.380					
	1935		6.904	807	6.436	339	14.486	- 6·7	+2·7	+9·7	+2·8	+ 0·7
Vidéken	1934	III.	10.970	1.074	2.726	611	15.381					
	1935		8.908	1.150	3.637	640	14.335	-18·8	+7·0	+33·4	+4·9	- 6·8
Kincstári hivataloknál	1934	III.	11.991	1.304	7.538	601	21.434					
	1935		10.338	1.369	8.452	628	20.787	-13·8	+5·0	+12·1	+4·6	- 3·0
Postamesteri hivataloknál	1934	III.	6.152	543	1.043	340	8.078					
	1935		5.278	573	1.600	351	7.802	-14·2	+5·4	+53·4	+3·2	- 3·4
Postaügynek-ségeknél	1934	III.	223	13	13	—	249					
	1935		196	15	21	—	232	-12·2	+15·4	+60·6	—	- 6·9
Összesen :	1934	III.	18.366	1.860	8.594	941	29.761					
	1935		15.812	1.957	10.073	979	28.821	-13·9	+5·2	+17·2	+4·1	- 3·2

*) A % a munkaegységek pontos (ki nem kerekített) számának viszonyát jelzi.

A munkaegységekben kifejezett összfor-galom a múlt év márciusához viszonyítva 3·2%-kal esett. A csökkenést a postai munkaegységek erőteljes esése idézte elő, amelyt a táviró-, távbeszélő- és rádiómunkaegységek számottevő emelkedése sem tudott ellensúlyozni. A táviró munkaegységek szokatlan emelkedése kizárólag, a táv-

beszélő munkaegységek emelkedése pedig részben az országgyűlési képviselőválasztásokkal kapcsolatos élénkebb forgalomnak következménye. A távbeszélőfor-galom a múlt évi részleges díjleszállítás óta egyébként is állandóan emelkedő irányza-tot mutat.

Év	Hó	Posta	Táv- író	Távbe- szélő	Rádió	Összes	A forgalom az előző év azo-nos időszakához viszonyítva több (+) vagy kevesebb (-) munkaegység %/o-ban*)				
		munkaegységek száma ezrekben					postá- nál	táv- író-nál	távbe- szélő- nél	rádió- nál	össze- sen
1933. IV.—1934. III.		201.327	23.492	108.799	10.757	344.375					
1934. IV.—1935. III.		199.893	23.309	116.819	11.354	351.375	- 0·7	- 0·8	+ 7·4	+ 5·5	+ 2·0

*) A % a munkaegységek pontos (ki nem kerekített) számának viszonyát jelzi.

III. Az 1933/34. és az 1934/35. évek forgalma munkaegységekben.

A táblázat adatai a forgalmat fejezik ki és így az adatok a racionalizálás és gépe-sítés következtében most már megtakarított munkaegységeket is tartalmazzák. Az össz-

eredmény a postai munkaegységek f. évi március havi erősebb esése következtében a múlt hónapban közölt eredményeknél kedvezőtlenebb.

KÜLFÖLDI SZEMLE.

Revue étrangère.

POSTA.

Anglia.

Az 1934. évi március 31-vel zárult költségvetési évben az angol posta még az előző (1933.) évinél is nagyobb összegű üzleti eredményt ért el, mert az előző évi 11 millió font sterling helyett most 12.3 millió font sterling volt az üzemi felesleg. Ebből 10 milliót az államkincstárnak szögáltattak be, 2.3 millió font sterlinget pedig beruházásokra fordít az angol posta. Az üzemi felesleg oroszlán részét (11.6 millió font sterlinget) most is a posta szolgáltatta, míg a többi a telefon révén folyt be. A táviró üzemi hiánya 653.000 font sterlinggel kevesebb, mint az előző évben, mert a táviróforgalom jelentékenyen emelkedett. A postaigazgatás alkalmazottainak száma, mely 1931-ben 233.406 fő volt, de az 1932. évben végrehajtott racionalizálás következtében 230.220-ra csökkent, az 1934. év folyamán már újból 232.551 főre emelkedett, noha a távbeszélő központok automatizálása állandóan folyik. Az 1934. év folyamán kiadott hivatalos szaklap, a *The Post Office Magazine* 170.000 példányban jelenik meg. (P. N. 1935 : 3.)

Ausztrália.

Az ötödik világrésznek, Ausztráliának egyes vidékei még ma is a világ legelgyatottabb és kulturálatlanabb vidékeinek számítanak. Vannak területek, hol egy négyzet kilométerre alig esik egy-egy fehér ember, akik mint állattenyésztők, bányászok és ércutatók keresik szerencséjüket. E vidékek postáját szállító küldöncök talán nehezebb viszonyok között látják el szolgálatukat, mint bárhol a világon. Rendszerint lóháton és tevéen közlekednek, mert utakról ezen a vidéken szó sincs. De egyébként is szolgálatuk nagyon sok veszéllyel van összekötve. Néhány postaküldönc példátlan kalandokat él át. Egyik lovas postaküldöncnek egyik útközi folyó átúsztatása közben egy krokodil jobb lábát átharapta. A küldönc hidegvérrel a küldemények közül elővett ujságpéldányba burkolta nehéz lábsebét, és így tette meg másfél nap alatt a kb. 300 km-es utat az első orvosi állomásig. Másnap azonban állítólag már folytatta a kézbesítő körútját, mintha semmi sem történt volna. A leghosszabb körülbelül 1100 km-es útvonalat Ausztrália belsejében Alice Springs nevű, hullámbádogos kis településtől — az adelaide-i vasútvonal

végállomásáig, Birdumig évenként tízszer teszi meg a postaküldönc szinte lehetetlen viszonyok között, hogy az állattenyésztők és bányászok megkaphassák ujságjaikat és leveleiket. Az Adelaide és Darwin között kb. 2900 km-es táviróvonal fut, melynek vonalán legtöbbször csak a vonalfelügyelők kunyhói szakítják meg a lakatlan pusztaság egyhangúságát. Itt él sokszor családjával együtt a vonalfelügyelő, veszi és adja a táviratokat s közben tartja a vonalszakaszát. Ezek részére a postaküldöncök az egyetlen élőlények, akik őt és családját összekötik a külvilággal. A küldönc érkezése ilyen táviróállomásokon különösen a gyermekek részére fontos esemény. A sok száz km távolban lakó tanító ugyanis levélokztatásban részesíti a gyerekeket, akiknek házi dolgozatait a küldönc viszi és hozza az új anyaggal. Ausztráliában évenként kb. hat ezer gyermek tanul ilyenformán és pedig amint azt a vizsgafeladatok megoldásai bizonyítják, jó eredménnyel.

Vannak útszakaszok, melyeknek futóhomokja naponként változtatja helyét és így változik a vidék kinézése is. Ilyen vidéken csak iránytűvel közlekedik a postaküldönc. Ha eltéved — és ez nem ritka eset — hónapok múlva csak fehéredő csontjait találják meg. Az is gyakori eset, hogy a száraz időszakban alig észrevehető patakocskák felhőszakadás vagy a váratlanul beálló esős időszak miatt annyira megdagadnak, hogy a postaküldönc azokon semmiféle eszközzel átkelni nem tud. A két megáradt patak közé bezárt küldönc sokszor hetekig el van zárva és ha a saját elemózsiája elfogyott, a szállított élelmiszersomagok tartalmából él. Hányszor kell az éles köveken tönkrement gépkocsi kerekeit szalmával, zsákdarabokkal kitömní, amíg valamely lakott területen azt kicserélhetik.

Belső Ausztrália egyes részein a ló, sőt — a renülőgépen kívül — semmiféle más közlekedési eszköz — mint a tevé, a sivatag hajója — nem használható. A postaküldöncök azonban nem szívesen használják állandóbb jelleggel a tevét, mert néhány havi utazás tevéháton legtöbb esetben gyomorbait, esetleg más betegséget okoz. Legérdekesebb azonban az a tény, hogy a postaküldöncnek nincs előre megszabott járandósága és szolgálata megszakítás nélkül tart egész éven át. És mégis ezt a nehéz, megerőltető szolgálatot ezek a küldöncök meglehetősen kímélő, kötelességtudással látják el egy életen át és

az sem ritka, hogy életüket áldozzák a postaszolgálat közben. (V. B. W. 1935 :3.)

Németország.

A birodalmi német posta eddig hivatali címtábláin, nyomtatványain, levél és üzleti papírjain csak a „Reichspost“ (Birodalmi posta) elnevezést használta. Ez év januárjától kötelező a postánál is a „Deutsche Reichspost“ (Birodalmi német posta) elnevezésnek használata.

*

A német posta a középfokú műszaki tisztikar kiegészítésére gyakornokokat vesz fel. Érdekes megfigyelni, hogy a német postának is milyen nagy lehet a választéka, ha a következő nehéz feltételekhez szabhatja a felvételt: Megkívánja valamelyik állami, vagy államilag elismert felső ipariskola érettségi bizonyítványát, két évi jó eredményű gyakorlati szolgálat igazolását valamely elektrotechnikai vállalatnál; a gyors, és gépírás tudását; az árja származás bizonyítását, maga és felesége részéről; politikai megbízhatóságot. Előnyben részesülnek, akik a nemzeti szocialista állameszme sikere érdekében eredményesen dolgoztak, jó, vagy kiváló sportolók. A pályázók ne legyenek idősebbek 25 évnél, de 28-nál idősebbek fel sem vehetők. A pályázati kérvényeket sajátkezűleg kell megírni, ahhoz életleírást és fényképet is kell csatolni. (D. V. Z. 1935: 12.)

*

A német postai szaklapok hozzák azt az érdekes hírt, hogy a német birodalmi vasút igazgatósága 1935. év folyamán száz-ezer márkát oszt ki segélyként alkalmazottai tehetséges gyermekei támogatására. Elsősorban sokgyermekes családok gyermekei jöhetnek a segélyezésnél számításba. A segélyezés az alkalmazottak főiskolás gyermekeire is kiterjed. A német államasutak a szóba jövő gyermekek összes nevelési költségeit is elvállalja az összeg korlátozása nélkül, ha igazán tehetséges gyerekekről van szó. Egyébként a segély összege átlag a havi 200 márkát nem haladhatja meg. (P. N. 1935:3.)

*

A német posta személyzete között ezidőszerint 80 mindkét szemére vak alkalmazott és pedig 5 békebeli és 75 hadirok-kant teljesít vaksága ellenére is tényleges szolgálatot. E 80 vak közül 16 (közötte 10 tisztviselő, 6 altiszt) még egészségesen lépett a német posta szolgálatába, s csak később veszítették el szemük világát. A többiek valamennyien más foglalkozást űztek egészséges korukban. Csaknem valamennyien különleges tanfolyamon tanultak

új, vakon is üzhető fogalkozást. A német posta legtöbb vak alkalmazottját írógépkezelőként használja. Néhány világtalan gépíró külön vaskos szerkezetű, de a legtöbb közönséges írógépen dolgozik. Munkaeredményük legtöbb esetben vetekszik látó kartársaik teljesítményével. A német posta világtalan alkalmazottjainak egy részét a Koczy-féle kötegelő zsinetek rendezésénél, majd az érkezett táviratok lezárásánál, a címnyomó gépek kezelésénél, sőt mint küldöncöket is jó eredménnyel alkalmazza. Sok esetben a házi telefon központok kapcsoló szekrényénél is világtalan alkalmazott látja el a kapcsoló szolgálatot. (D. P. Z. 1935:7))

Svájc.

A svájci postaigazgatás 1934. évi jelentése felette kedvező üzleti eredményekről számol be. Amikor 1934. év folyamán a svájci postaalkalmazottak járandóságainak leszállításáról volt szó, akkor még csupán az állami költségvetésben mutatkozó 8 milliós hiány pótlására akartak fedezetet biztosítani. A svájci postaigazgatás azonban az elmúlt év folyamán 17 millió frank tiszta jövedelmet ért el s ebben a posta üzletágai révén, 13.7 millió frankkal részesedik.

A jó üzleti eredmény ellenére az évi jelentés néhány üzletágban forgalom csökkenésről számol be. Így pl. a személyszállító gépkocsiüzem bevételei az 1934. évi díjmérséklés következtében az előző évi 5 millió frankról 4.87 millióra csökkentek, noha az utasok száma 4.7 millióról 5.12 millióra növekedett.

Az összbevétel 1934. évben 143.8 millió frank volt, tehát csak 600.000 frankkal kevesebb, mint 1933-ban. Viszont a kiadások végösszege 4.5 millióval volt kevesebb, mint az előző évben. A svájci posta 1934. évben kamat fejében 6.5 millió frankot fizetett. A táviróforgalom állandóan csökken. A távbeszélő üzem évi 3.3 millió frank tiszta jövedelmet hozott.

A postánál foglalkoztatott alkalmazottak száma 16.086, míg a távirónál és távbeszélőnél 4.999 főnyi személyzet dolgozik. (P. N. 1935:3.)

k. j.

TÁVIRÓ.

Csehszlovákország.

Csehszlovákiában ismét emelkedik a táviróforgalom. Az 1934. év Csehszlovákiában megállította a táviróforgalom visszafejlődését, sőt annak emelkedését mutatja. A belföldi forgalomban ez az emelkedés 1934-ben 848.584 szó, vagyis 2.08 százalék volt, a nemzetközi forgalomban

pedig, a szomszédos országokkal való forgalmat nem számítva, 386.537 szó, vagyis 9.8 százalék. Egyedül a szomszédos országokkal való táviróforgalom visszafejlődése nem tudott megállapodni s ezekben a viszonylatokban 1934. évben újabb 6%-os forgalomcsökkenés állott be. (J. T. 1935. 3.)

Franciaország.

A franciák Claude Chiappe-al, az optikai táviró feltalálójával szemben úgy kívánják hálájukat leróni, hogy az általa 1791-ben felállított berendezést, Chiappe egykori működésének, színhelyén, a régi Párizs Belleville nevű külvárosában, amelyet azóta Párizsba kebeleztek be, mint emlékművet felállítják. Ez a berendezés annak idején a külváros legmagasabb helyén, a mai „Rue de Télégraphe”-ban volt felállítva s a hálás haza most az optikai táviróberendezést azon a kis téren fogja felállítani, amelybe ez az utca torlik. (T. P. 1935. 6.)

Svájc.

Svájc táviró. és távbeszélő üzemének legújabb eredményei kedvező képet mutatnak. Az 1935. év január havának bevételei 7.92 millió svájci frankra, a kiadások 3.46 millió svájci frankra rúgtak, ami 4.46 millió frankos bevételi többletet jelent, az

1934. év január havi 4.39 millió frankos bevételi többletével szemben.

1934. évben a svájci táviró és távbeszélő bevételek 99.66 millió frankra, a kiadások 45.3 millió frankra rúgtak, ami 51.32 millió frankos bevételtöbbletet adott. Ez a többlet természetesen nem jelent netto hasznot, mert ennél még a fizetendő kamatokra és a tőketörlesztési terhekre is figyelemmel kell lenni. A költségvetési előirányzatba beállított bevételi többletet azonban még is 3 millió frankkal haladták túl.

Ez a kedvező pénzügyi eredmény főleg a távbeszélő üzem javára irandó. 1934. évben ugyanis Svájcban a távbeszélgetések száma az előző évi 268.44 millióval szemben 275.5 millió volt. A helyi beszélgetések száma 176.85 millióról 181.65 millióra emelkedett, a helyközi beszélgetéseké 86.15 millióról 88.63 millióra. Ez utóbbi forgalomban azonban a nemzetközi beszélgetések száma 4.87 millióról 4.63 millióra csökkent. A táviróüzem forgalma ezzel szemben kedvezőtlen képet mutat s a táviróforgalom csökkenése Svájcban az 1934. évben is folytatódott s az 1933. évi 3.73 millió darab táviratról 1934. évben 3.26 millió darab táviratra csökkent. A táviróforgalomnak ez a csökkenő iránya Svájcban már évek óta tart. (J. T. 1935. 3.)

TÁVBESZÉLŐ.

Afganisztán.

Afganisztánban is fejlődik a távbeszélő. Afganisztán északi részében Kabul és Mazar-i—Sherif közt távbeszélőösszeköttetést helyeztek üzembe. Az új összeköttetés révén Afganisztán fővárosa: Kabul, most már távbeszélő útján az összes

afgán tartományokkal érintkezhetik. (J. T. 1935. 3.)

Olaszország.

Az olasz távbeszélő fejlődésének eredményeit, amelyeket főleg a legutolsó években sikerült felmutatni, legjobban az alábbi számok mutatják:

A városi hálózatok száma		A helyközi központok száma		Az előfizetők száma	
1895-ben	20	3	8.038		
1905-ben	101	310	—		
1915-ben	362	935	29.784		
1925-ben	611	2.180	145.797		
1933-ban	1.034	2.375	353.277		

Az automatikus központok száma		A városi vonalak hossza (km)		Az automatikus központok állomásainak száma	
1915-ben	—	—	2.000		
1925-ben	12	143.000	32.043		
1933-ban	577	761.000	289.876		

A helyközi központok említett számán kívül Olaszországban van azonkívül még 14.000 nyilvános távbeszélő állomással ellátott postahivatal is. 1918-ban Olaszország 8.323 községe közül akkor még csak 2.763-nak volt a távbeszélő hálózathoz csatlakozása, vagyis a községek 33%-ának,

míg a jelenlegi Olaszország 7.310 községe közül már 5.032, vagyis a községek 68.83 százaléka volt a távbeszélő hálózatban.

Megállapítást nyert, hogy Olaszország távbeszélő hálózatának újjáalakítására 1.500 millió lírát költöttek. 1934-ben az olasz földalatti távbeszélő kábelhálózat

4.510 kilométerre rúgott, míg a légvezetékek hossza 934.000 kilométer volt. A nemzetközi helyközi távbeszélő áramkörök száma az 1925. évi 47-ről 1933-ban már 127-re ugrott. (J. T. 1935. 3.)

Franciaország.

Franciaország és Északafrika közt állandó távbeszélő szolgálatot rendszeresítettek. Eddig a távbeszélő szolgálat egyrésztől Franciaország, másrésztől Algír, Tunisz és Marokkó közt csak 6 $\frac{1}{2}$ órán át volt meg naponta, míg a folyó év március hó 1-től kezdve állandó éjjel-nappali szolgálat van. Az este 19 óra 30 perc után váltott beszélgetések a nappali díjszabásnak csak a felét fizetik, úgy, hogy egy Franciaország—Algír, Marokkó közt az éjjeli órákban váltott beszélgetésért csak 45 fr. frankot, míg egy Tunisszal váltott beszélgetésért csak 48 fr. frankot kell fizetni hárompercenként. (B. I. D. S. 1935. 3.)

Svájc.

Mi a véleménye Svájcban a távbeszélő előfizetőknek a távbeszélőről. A svájci távbeszélő igazgatás 1925. óta minden évben erre a célra rendszeresített űrlapon kéri ki a távbeszélő előfizetők véleményét a távbeszélőről. Ez mindjárt alkalmat ad az előfizetőknek arra is, hogy az esetleges újításokra, illetőleg szolgálatjavításra vonatkozó javaslatokat is az igazgatás tudomására hozzák. Ezt az eljárást eredetileg csak a zürichi kerületi igazgatóság kezdte el, de az oly jó eredményhez vezetett, hogy azt a posta, táviró és távbeszélő vezérigazgatóság általánosította és Svájc egész területére kiterjesztette.

A legutolsó véleménynyilvánítás alkalmával a kiküldött űrlapoknak kb. 75 százaléka érkezett vissza válasszal. Az előfizetőknek arról a 25 százalékaról, akik nem válaszoltak, feltételezik, hogy a távbeszélő szolgálattal meg vannak elégedve és panaszuk vagy kívánságuk nincs. Ennek a feltevésnek a helyességét az utólag történt újbóli megkérdezés már számos esetben igazolta, amikor is az írásban vagy távbeszélőn minden körülmény közt véleménynyilvánításra szorított előfizetők ilyen értelemben nyilatkoztak. Erre a tapasztalatra figyelemmel a válaszlevelek felbontásakor megállapították, hogy a válaszoló előfizetők közül 20% nincs megelégedve a szolgálattal, 20% meg van elégedve, de azért van valami különleges óhajtása vagy kívánsága. A többi 96% teljes megelégedést nyilvánított. Ez az eredmény mindenestre a svájci igazgatás legnagyobb becsületére válik.

Ami a felhozott panaszokat illeti, azok

a következőképpen csoportosíthatók: *Műszaki vonatkozásúak.* A csengetés túl gyors üteme 20%, rádió a vonalon 40%, a számtárca lassú visszatérése eredeti helyzetébe 1%, erős áthallás 20%, gyenge érthetőség 10%, érthetetlen beszédárnyalat vagy csak bizonyos manőverek után érthető beszédárnyalat 4%, beszéd elgyengülése a helyközi forgalomban, illetőleg annak hullámszáma 20%, az automatikus és gyors szolgálat mellett az előfizető nem tudhatja a beszélgetés díját 40%, régi készülék 20%, automatikus hívás 60%, foglaltsági jel akkor is, amikor az állomás szabad 20%. *Díjszabás.* Előfizetési díj magassága 310%, beszélgetési díj magassága 60%, indokolatlanul beszedett díjak (szállodákban) 5%, indokolatlan pótdíj éjjeli beszélgetéseknél 20%, igazolás esetén előfizetőknek nyilvános állomásról történt beszélgetése esetén is csak az előfizetői állomásról folytatott beszélgetési díjat számítsák 50%, több vonalos előfizetők díja magas 50%. *Személyzet elleni panaszok.* Központ kezelőjének hívásra való késedelmes jelentkezése 4%, helyközi forgalomban előfizető felcsengetése és beszélgetés megkezdhetősége közti túl hosszú idő 20%, téves felcsengetés 4%, beszélgetés időelőtti bontása 40%, postai teendők által távbeszélő szolgálat ellátásában okozott zavarok 10%, távbeszélő titok nem tökéletes megőrzése 2%. *Panasz más előfizetők ellen.* Automatikus hálózatokban előfizetők téves felhívására 50%, rosszándékú éjjeli felcsengetés 2%.

Panaszolták azonkívül a falusi hálózatokban a vasárnapi szolgálat megszakítását 20%, az automatikus hálózatokban pedig a díjaknak az előfizető hátrányára helytelenül való kiszabását 1%. Üzletemberek (vendéglősök, cukrászok, kereskedők, áruházak) végül kéri, hogy a kezelő a beszélgetés végén a beszélgetés díjának közlésekor az esetleges pótdíjakat is közölje az előfizetővel 2.5%.

E kérdőívekre adott válaszok beérkezésekor, ha a panasz tényleges üzemzavarra vagy berendezéshibára vonatkozik, az érdekelt távbeszélő hivatalok annak elhárítása iránt azonnal intézkednek, sőt az előfizetőt vagy távbeszélőn vagy írásban azonnal értesítik s megfelelően megnyugtatták. Ha a panasz a személyzet ellen irányul, erre nézve is azonnal megteszik a szükséges intézkedéseket. Ezután a válsziveket felterjesztik előjáró igazgatóságukhoz. Ezek felülvizsgálják a hivatal által tett esetleges intézkedést s meggyőződnek arról, hogy az előfizető érdekében minden intézkedést tényleg megtettek-e? Ha szükség van rá, az igazgatóság adja meg a félnek a kellő felvilágosítást

s teszi meg az érdekelt hivatalnál az intézkedéseket. Ez a követett eljárás a gyakorlatban Svájcban a legjobb eredményekhez vezetett, s bebizonyította, hogy a kérdőívek szétküldésének rendszere a legjobb eszköz az előfizetők és az igazgatás közötti jóviszony ápolására s az mind az igazgatási, mind a végrehajtó szolgálat szempontjából a legjobban megállotta a helyét. Annak a nagyszámú előfizetőnek a válasza, akik a szolgálattal szemben elismerésüket és megelégedésüket nyilvánították, a legértékesebb jutalmat jelenti az igazgatás által kifejtett munkáért, a személyzet számára pedig bátorítással szolgál a jövőre. (B. I. D. S. 1935. 3.)

RÁDIÓ.

Egyesült Államok.

A világ legerősebb hangosanbeszélőjét a Western Electric Company mérnökei szerkesztették meg, amely az emberi hangnál egy milliószor erősebb. Ez a hangosanbeszélő erősebb, mint a menydörgés s ezerszeres erővel túlharsogja még a Niagara vízesés moraját is. Sík terepen és szélesdedes időben a hangszóró hangját még több mértföld távolságra is meg lehet érteni. A nagyszerű műszaki berendezést először az Egyesült Államokban tartott nemzetközi jachtverseny alkalmával használták, hogy a hajózás számára figyelmeztetéseket adjanak vele s a versenyzőket nagyobb távolságról is irányítani tudják. Ezután oly alkalmakkor fogják használni, amikor a nagy lárma miatt más hangosanbeszélőkkel már nem tudnak boldogulni, így a többi közt nagy tűzvészek alkalmával, valamint a tengeren sűrű köd esetén a ködkürt helyett. (T. P. 1935. 6.)

Lengyelország.

Lengyelország—Délamerika közti közvetlen rádiótávíróösszeköttetés. Egyrésztől Varsó, másrésztől Buenos Aires és Rio de Janeiro közt a folyó év február hó 1-én megnyílt a közvetlen rádiótávíró forgalom.

Nagybritannia.

Anglia rádióállomás-hálózatot létesít a légiforgalom céljaira. Az angol légügyi miniszter nyilatkozata szerint az ország egész területén a polgári légiforgalom céljaira rádióállomásokat fognak létesíteni. Ezek a rádióállomások egymásközt és a légi járművekkel fognak közlekedni s főleg helymeghatározással fognak foglalkozni. A múlt év óta működő hulli, portsmouthi és newtonardsi (Belfast) állomások szintén ebbe a hálózatba fognak tartozni. Hat újabb állomás már épül. Ezek oly he-

lyekre kerülnek, hogy az egész ország területét behálózó légi vonalakon el tudják látni a helymeghatározó szolgálatot s a különböző repülőterekkel is fenn tudják tartani az összeköttetést. Ezeknek az állomásoknak a felszerelését gépkocsikkal egyik helyről a másikra könnyen lehet szállítani, úgy, hogy azok tulajdonképpen mozgó állomásoknak számítanak. Ezekben a részben mozgó állomásokon kívül kis számú, nagyteljesítményű állandó állomást is építenek. Ezek közül az első Hestonban létesítik, amely első sorban a mindnagyobb forgalmú croydoni repülőtér rádiószolgálatának ellátására lesz hivatva. A Manche csatorna egyik szigetére szintén terveznek légiforgalmi rádióállomást. Végül három új helymeghatározó rádióállomást helyeznek rövidesen üzembe a kontinenssel való légiforgalom céljaira. Ezek a Pulham-ben, Lympne-ben és Croydon-ban lesznek. Az első kettő a rádiótávbeszélővel felszerelt légi járművek helymeghatározását fogja végezni, a harmadik a croydoni repülőtérre érkező légi járművek leszállásának irányítására fog szolgálni. (B. I. D. S. 1935. 3.)

Németország, Nagybritannia.

Egyrésztől Németország, Nagybritannia, másrésztől Japán közt (Berlin—Tokio, London—Tokio) a folyó év március hó 12-én megnyílt a rádiótávbeszélő forgalom. Német oldalon az adószolgálatot a naueni állomás, a vételt a beelitzki vevőállomás, angol oldalon adóállomásként Rugby, vevőállomásként Baldock működik, míg japán oldalon mindkét viszonylatban Nazaki adóállomásként, Monuro vevőállomásként működik.

VEGYES

Németország.

Németországban megkezdtek a rendes távolbalátó (télévision) szolgálatot. Az új üzem a folyó év március hó 22-én kezdte meg működését s a leadásokat, amelyeket a vevőállomások Berlin körül mért 100 kilométeres körzetben foghatnak fel, ezentúl rendszeresen, műsorszerűen fogják szórni. (J. T. 1935. 3.)

Megalakult a távolbalátás nemzetközi bizottsága (Comité International de télévision). Az oktató mozgóképszolgálat intézetének állandó végrehajtó bizottsága legutóbb Rómában a villa Torloniában tartotta 19-ik ülését. Az ülésen hozott fontos határozatok közt találjuk azt is, amelyben kimondották, hogy nemzetközi bizottságot alakítanak, amelynek feladata lesz a távolbalátó szolgálat gyakorlati kérdéseivel való foglalkozás és tanulmányozás. Az új

bizottságban, amely legközelebb már össze fog ülni, helyet kapnak az oktató mozgóképszolgálat állandó bizottságának, a rádió-műsorszóró nemzetközi egyesületének, valamint az európai és amerikai távolbalátó nemzeti szervezetek képviselői. A bizottság a következő kérdések tanulmányozásával fog foglalkozni:

1. A távolbalátás ezidőszerinti helyzete a különböző országokban s annak gya-

korlati alkalmazása következtében felvetődött kérdések.

2. A távolbalátás és a mozgóképszolgálat egymáshoz való viszonya.

3. A távolbalátásnak kulturális és oktató célra való alkalmazása; központi szerv létesítése a távolbalátás fejlődését felölelő műszaki irodalom és szabályalkotás összegyűjtésére. (J. T. 1935. 3.)

Dr. H. F.

HIREK.

Nouvelles.

Postaalkalmazottak üdülése a hévíz-szentandrászi üdülőtelepen.

A „Postás Nyugdíjjárulék-alap“ tulajdonát képező hévíz-szentandrászi üdülőtelep, amely főleg a reumatikus betegségben szenvedő postaalkalmazottak gyógyulására szolgál, de üdülésre is kiválóan alkalmas, a folyó évben — elég jelentkező esetén — május hó 10-én nyílik meg.

Az üdülőtelepen kizárólag tényleges és nyugdíjas postaalkalmazottak és azok családtagjai nyerhetnek elhelyezést.

A fürdőidény hat, háromhetes időszakra osztott be, amelyek a következők:

I. időszak: május 10-től május 30-ig.

II. időszak: június 1-től június 21-ig.

III. időszak: június 23-től július 13-ig.

IV. időszak: július 15-től augusztus 4-ig.

V. időszak: augusztus 6-tól augusztus 26-ig.

VI. időszak: augusztus 28-tól szeptember 17-ig.

Kellő számú jelentkező esetén az üdülőtelep továbbra is nyitva marad.

Az előidény május hó 10-től június hó 30-ig, az utóidény pedig szeptember hó 1-től az idény végéig tart.

A kijelölt üdülési időszakok meghosszabbíthatók, ha üres férőhely van. Ily irányú igényeket az üdülőtelep gondnokságánál kell bejelenteni.

Az egy személy által fizetendő üdülési díjakat az alábbi kimutatás tünteti fel. A díjak magukban foglalják a szoba árát, a napi háromszori étkezést és a gyógydíjat. Az étkezésben a reggelihez felszolgált 1 pohár, valamint az ebédhez és vacsorához felszolgált fél-fél liter ásványvíz is benne foglaltatik.

Könnyű, hústalan vacsorával a napi ellátás díja ugyanaz.

A tisztviselők I—III. üdülési díjcsoportjába tartozó nyug- és kegydíjasok a következő alacsonyabb díjcsoport szerinti díjakat fizetik.

Az alábbi kedvezményes üdülési díjakat kizárólag tényleges és nyugdíjas postaalkalmazottak és azok családtagjai (feleség, gyermek) igényelhetik. Más hozzátartozók a megállapított szobadíjakat, ételmezési díjakat és a gyógydíjat tartoznak megfizetni.

Szobadíjak: a főépület homlokzati oldalán külön szobában 2 P, többágyas szobában 1.50 P, a nyugati oldalon külön szobában 1.50 P, többágyas szobában 1 P, a Tulipán és altiszti épületben külön szobában 1.20 P, többágyas szobában 80 fillér.

A napi ételmezés díja 2.80 P (reggeli 40 fillér, ebéd 1.30 P, vacsora 1.10 P.)

Látogató hozzátartozók legfeljebb 3 napi tartózkodásig, pótágy-díj fejében 50 fillért, külön szobában történő elhelyezés esetén a megállapított szobadíjat, az ételmezésért pedig az étlap szerinti árakat fizetik.

Az üdülőtelepen elhelyezettek a kedvezményes üdülési díjakra csak a rendes beutalási időszakra, vagyis három heti időtartamra bírnak igényvel. Szakorvosi vélemény alapján és ha üres hely van, az intéző bizottság a kedvezményes díjakat további 3 hétre is engedélyezheti.

Kiszolgálási díj: Kiszolgálási díj fejében a megállapított üdülési díjak 10%-át kell fizetni.

Orvosi díj: Az üdülőtelep fürdőjét az üdülőtelep szakorvosának előzetes orvosi vizsgálata nélkül nem szabad igénybe venni. Minden üdülő az első orvosi vizsgálat fejében 2 pengőt fizet, amely összeget az üdülési díjakkal együtt a gondnoki irodában kell befizetni.

Fürdődíj: Közös medencefürdő díja 40 fillér, a külön kádfürdő díja pedig 80 fillér. E díjakból a fürdő szakorvosának véleménye alapján a m. kir. posta betegségi biztosító intézetének tagjai és azok igényjogosult családtagjai 50%-os kedvezményt kapnak. E kedvezmény elnyerése céljából a beutaltaknak a posta betegségi biztosítóvénykönyvet magukkal kell vinniük.

Az üdülőtelepen való elhelyezést a Postás nyugdíjárulék-alap intéző bizottsághoz (Budapest, II., Krisztina-körút 12., II. emelet 227.) beadandó bélyegmentes kérvényben kell kérni és ezeket a kérvényeket, amennyiben a kérvényező az I. és II. időszakra kér elhelyezést, a folyó évi május hó 1-ig, a többi időszakra pedig június hó 1-ig kell beküldeni. Később beérkező kérvényeket csak úgy lehet figyelembe venni, ha még üres helyek állnak rendelkezésre.

A kérvényben meg kell jelölni, hogy a kérvényező melyik időszakban óhajtja elhelyezését, továbbá, hogy az ott tartózkodást csak saját személyére vagy feleségére is, avagy esetleg több, a kérvényben megnevezett családtagjára is kéri és hogy melyik épületben, milyen szobát kíván igénybe venni.

Elsőbbséggel bírnak azok, akik a kérvényhez csatolt posta betegségi biztosító orvosi bizonyítvánnyal igazolják, hogy a fürdőre szükségük van.

Az igényjogosultságot a tényleges szolgálatban állóknak a hivatali főnök (postamester) által a kérvényre vezetett záradékkal, a nyugdíjasoknak és özvegyeknek pedig a nyugdíj utalványszelvénynek a kérvényhez való csatolásával kell igazolniuk.

Az üdülőtelepen való elhelyezés engedélyezéséről a kérvényezőket a Postás nyugdíjárulék-alap kellő időben értesíti.

Előleg: Az üdülés megkezdése előtt legalább 8 nappal tisztviselőknél előleg fejében 20 pengőt kell a Postás nyugdíjárulék-alap 58.345. számú postatakarékpénztári csekkszámjára befizetniük.

Az üdülési díjakat 10 naponként előre az üdülőtelep gondnoki irodájában kell megfizetni. Az előleg — melynek elismervényét a gondnoki irodában kell beszolgáltatni — az első számlából kerül levonásba.

Amennyiben a kérvényező az előleget a meghatározott időpontig be nem fizeti, a kiadott beutalási engedély hatályát veszti és a részére fenntartott szobát a gondnoki iroda másnak adja ki.

Ha a kérvényező a beutalását nem veszi igénybe, az előleget nem térítik vissza, kivéve, ha az igénybe nem vétel haláleset, betegség, vagy más fontos esemény folytán következett be.

A jóléti alapítvány üdülőtelepeinek a személyzet részéről való igénybevétele.

A jóléti alapítványnak Horányban, Balatonalmádiban és Zircen levő üdülőtelepein, valamint Balatonfüreden a Balatoni Szövetség üdülőházában és Lillafüreden a postaépületben az elhelyezést úgy a tényleges, mint a nyugdíjas postaalkalmazottak és ezek özvegyei kérhetik és pedig saját és hozzátartozóik részére.

Az elhelyezés iránti bélyegmentes kérvényeket az alább közölt I. és II. időszakokra május hó 1-ig, a többi időszakra pedig június hó 1-ig „A m. kir. posta személyzetének jóléti alapítványa” címére (Budapest, II., Krisztina-körút 12.) kell beküldeni.

Később beérkező kérvények alapján csak a még üres helyekre történhetik elhelyezés.

Az üdülés általában 3 hetes időszakokban történik.

I. időszak: május 11-től május 31-ig.

II. időszak: június 1-től június 21-ig.

III. időszak: június 22-től július 12-ig.

IV. időszak: július 13-tól augusztus 2-ig.

V. időszak: augusztus 3-tól augusztus 23-ig.

VI. időszak: augusztus 24-től szeptember 12-ig.

A kérvényben meg kell jelölni, hogy a kérvényező melyik időszakra és milyen szobában kér elhelyezést, továbbá, hogy az ott tartózkodást csak a saját személyére, avagy feleségére, vagy még más megnevezendő családtagja részére is kéri.

Az elhelyezés engedélyezésére nézve általában a jelentkezés sorrendje az irányadó. A balatonfüredi örökszobákba való elhelyezésnél azonban elsőbbséggel bírnak azok, akik orvosi bizonyítvánnyal igazolják, hogy az ottani szénsavas gyógyfürdő használatára szükségük van.

Az igényjogosultságot, vagyis azt, hogy a kérvényezőnek joga van elhelyezést kérni, a tényleges szolgálatban állóknak a közvetlen hivatali főnökük részéről a kérvényre vezetett záradékkal, nyugdíjasoknak és özvegyeknek pedig a nyugdíj-utalványszelvénynek a kérvényhez való csatolásával kell igazolniuk.

Az elhelyezésről az érdekeltek az alapítvány központi irodájától idejekorán értesítést kapnak. Minden érdekeltnél az üdülés megkezdése előtt legalább 8 nappal, az értesítésben feltüntetett előleget vagy szobadíjat az alapítvány 42.669. számú postatakarékpénztári csekkszámjára kell befizetni. Az előleg az erről szóló elismervény átadása ellenében az első számlából kerül levonásba.

Amennyiben a kérvényező az előleget vagy szobadíjat a meghatározott idő-

pontig nem fizeti be, a kiadott engedély hatályát veszti és a részére fenntartott szobában más nyer elhelyezést.

Ha a kérvényező az engedélyt nem veszi igénybe, az előleget (szobadíjat) az alapítvány nem téríti vissza, kivéve, ha az igénybe nem vétel haláleset, betegség vagy más fontos esemény folytán következett be.

1. Demény Károly üdülőtelep, Horány. Az üdülőtelep Szigetmonostor község mellett épült modern üdülőház. Az épületet erdő övezi körül és előtte folyik a Duna. Az üdülőházban villany, vízvezeték és csatorna van. Tekepálya, tornaszerek, játszótér és külön nyári terrasz áll az üdülők rendelkezésére.

2. Balatonalmádi üdülőtelep. Az üdülőtelep Balatonalmádi legszebb részén, a Széchenyi sétány és az Erzsébet királyné-út között 3½ hold területen fekszik.

3. Postás erdei ház, Zirc. Az erdei ház a zirci apátság bakonyi erdőbirtokán, Zirc községtől nevedórányi távolságban, a tenger színe felett 400 méter magasságban épült turistaház, amely üdülők és turisták elhelyezésére szolgál.

4. Balatonfüred-fürdő. Ezen a fürdőhelyen a postaalkalmazottak és családtagjaik a Balatoni Szövetség Üdülőház Szövetkezet ottani teljesen modern, vízvezetékekkel, villannyal, központi fűtéssel és csatornával felszerelt üdülőházában lévő 8 örök szobában nyerhetnek elhelyezést. A gyógyfürdő télen-nyáron nyitva van, ezért az örökszobákba a fürdőidényen kívül bármikor 3 hétnél hosszabb időre is lehet elhelyezést kérni.

5. Lillafüred. A Lillafüreden üdülni kívánó postaalkalmazottak a posta épületében lévő két szobában (összesen 4—5 férőhely) nyerhetnek elhelyezést.

Könyvszemle.

Bibliographie.

Dr. Hennyey Vilmos ny. helyettes államtitkár, műegyetemi magántanár 1926-ban „Magyar posta története” címen terjedelmes szakmunkát írt, amely önálló levéltári kutatások alapján kimerítően tárgyalja a mai postaberendezés őst, a Habsburg-postát és a későbbi magyar állami postát keletkezésétől a mai napig, ideértve a történelmi fejleményeket a világháborúig, a forradalmak, a bolsevizmus és a helyreállítás ideje alatt, egészen 1925-ig. A könyvhöz értékes áttekintések vannak csatolva a posta szakirodalomról, a hivatalos kiadmányokról, postabélyegekről, valamint a postatörténelem ismeretforrásairól.

A művet a szerző most kivételes kedvezményes áron, példányonként 2 pengőért bocsátja a postaszemélyzet rendelkezésére. A 2 pengő négy egymásután következő havi részletben is fizethető.

Dr. Hennyey ugyancsak igen kedvezményes áron adja a posta alkalmazottainak a szerkesztésében megjelent a „Posta, Telegráf és Telefon Szakkönyvtár” füzetait. E füzetekből a háború végéig kitűnő szakemberek tollából a következők jelentek meg: 1. A posta személyzete és szervezete. 2. A telegráf és telefon története. 3. A posta üzletszabályzata. 4. A telefon és telegráf üzletszabályzata. 5. A postai kezelés. 6. A telegráf és telefon kezelés. 7. és 8. A posta, telegráf és telefon műszaki be rendezése. 9. A posta, telegráf és telefon földrajz. 10. A tételes jog a magyar posta körében. 11. A posta, telegráf és telefon nemzetközi viszonylatai. 12. A posta, telegráf és telefon számadástétel. 13. A posta működése vidéken. 14. A postatakarékpénztár szervezete és működése. A füzetek ára egyenkint 10 fillér. Meg lehet rendelni az egyesület titkáránál, Antal Béla főtisztánál (távíró és távbeszélő igazgatóság, távbeszélő 46-5-00).

Ügykezelési Utasítás — címén a postavezérigazgatóság használatára segédkönyv jelent meg a „Magyar kir. posta szabályzatai” című gyűjteményes kiadás J. 1. jelű köteteként. A mű a vezérigazgatóság iratkezelési szabályait ismerteti könnyen érthető alakban és igen áttekinthetően. Az új segédkönyvben a vezérigazgatóság előadó- és iratkezelő személyzetének nemcsak az újonnan beosztott tagjai, de a sok évi gyakorlati tapasztalatokkal rendelkező régebbi tisztviselők is okulást és biztos támaszt találhatnak. Az Ügykezelési Utasítás az ügykezelés racionalizálásával kapcsolatban új rendelkezéseket is tartalmaz. Gazdag mintagyűjteménye pedig az iratkezelésnél előforduló, csaknem valamennyi gyakorlati eset elintézésére példákat sorol fel, gyakorlati alapokon oktat és megbízható támasza lesz az érdekelt személyzetnek.

Dr. Égető Géza tanácsos, a vezérigazgatóság segédhivatalának vezetője komoly és értékes munkát végzett az Ügykezelési Utasítás tervezetének összeállításával. Erdemét emeli az, hogy az anyag eddig nem volt összeállítva.

„Die Schule telephoniert” (Az iskola telefonál) címen dr. Edmund Schütz luzerni kereskedelmi iskolai tanár a svájci posta, távíró és távbeszélő vezérigazgatóság felkérésére igen ügyesen összeállított és számos képpel tarkított könyvecskét írt és adott ki, amely vezérfonalul szolgál a ta-

nítók és tanárok számára a távbeszélőnek az iskolai oktatás keretében történő ismertetéséhez. Svájcban ugyanis nagy súlyt helyeznek arra, hogy a távbeszélő lényegével, annak működésével és kezelésével, valamint a távbeszélő által nyújtott szolgáltatokkal és előnyökkel mindkét nembeli tanulói ifjúság lehetőleg már az elemi iskola padjain megismerkedhessenek. Svájcban az az elgondolás irányítja az illetékes vezető köröket, hogy az ifjúság, ha a távbeszélőt

megismeri és megkedveli, egész életén át híve marad annak s ezzel nagy előnyt szerez magának, embertársainak, valamint országának a jövő boldogulás szempontjából. A könyvecskében látható s lapunk által is bemutatott kép szemléltetően tárja az olvasó és a tanító elé, miként történik Svájcban már az iskolai oktatás keretében a távbeszélő igénybevételének, szerkezetének gyakorlati ismertetése a tanerők által.

Távbeszélő készülék bemutatása egyik svájci iskolában.

Szerkesztői üzenet.

Communications de la Rédaction.

Schulz Mátyás postafelügyelő Győr 2.
A csomagok szállítóleveleinek tintaceru-

zával való kiállításával a Magyar Posta 1933. évi június havi számában megjelent Elmélet-Gyakorlat rovatban foglalkoztunk. Egyébként az ügyben a postavezérigazgatóság nemzetközi vonatkozásban is tárgyal.

Kiadó: Dr. LŐRINCZY GABOR, m. kir. postatanácsos.

Fővárosi Nyomda Rt., Lovag u. 18. — Felelős v.: Duchon J.